

(Ministru kabineta
2024. gada 24. janvāra
rīkojums Nr. 70)

Plāns darbam ar diasporu 2024.–2026. gadam

Rīga, 2024

Satura rādītājs

Izmantoto saīsinājumu saraksts.....	2
I Plāna kopsavilkums.....	4
II Esošās situācijas raksturojums	7
1. Latviskās identitātes un piederības sajūtas Latvijai stiprināšana, latviešu valodas un kultūras saglabāšana ārpus Latvijas	7
2. Diasporas pilsoniskās un politiskās līdzdalības veicināšana	12
3. Diasporas iesaiste Latvijas tautsaimniecības un zinātnes attīstībā	15
4. Atbalsts remigrācijai.....	18
III Veicamie pasākumi, darbības rezultāti un rezultatīvie rādītāji	22
IV Ietekmes novērtējums uz valsts uz pašvaldību budžetu	44
1. Kopsavilkums par plānā iekļauto uzdevumu īstenošanai nepieciešamo valsts un pašvaldību budžeta finansējumu.	44
Pielikums: Detalizēts aprēķins Plānā iekļauto uzdevumu īstenošanai nepieciešamajam papildu finansējumam.	58

Izmantoto saīsinājumu saraksts

AiM – Aizsardzības ministrija

AK – Apvienotā Karaliste

ASV – Amerikas Savienotās valstis

ĀM – Ārlietu ministrija

CVK – Centrālā vēlēšanu komisija

DKP – Diasporas konsultatīvā padome

EM – Ekonomikas ministrija

ERAF - Eiropas Reģionālās attīstības fonds

ESF+ - Eiropas Sociālais fonds Plus

EURES – Eiropas nodarbinātības dienestu sadarbības tīkls

FM – Finanšu ministrija

IeM – Iekšlietu ministrija

IZM – Izglītības un zinātnes ministrija

KM – Kultūras ministrija

LB – Latvijas Banka

LIAA – Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
LM – Labklājības ministrija
LNA – Latvijas Nacionālais arhīvs
LNB – Latvijas Nacionālā bibliotēka
LNKC – Latvijas Nacionālais kultūras centrs
LPS – Biedrība “Latvijas Pašvaldību savienība”
LSM – Latvijas Sabiedriskais medijs
LR1 – Latvijas Radio 1
LR2 – Latvijas Radio 2
LU – Latvijas Universitāte
LU DMPC – Latvijas Universitātes Diasporas un migrācijas pētījumu centrs
LNA – Latvijas Nacionālais arhīvs
LTV – Latvijas Televīzija
LVA – Latviešu valodas aģentūra
MK – Ministru kabinets
NAP2027 – Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027.gadam
NVA – Nodarbinātības valsts aģentūra
NVO – Nevalstiskās organizācijas
Pārstāvniecība – Latvijas Republikas diplomātiskā vai konsulārā pārstāvniecība ārvalstīs
PBLA – Pasaules Brīvo latviešu apvienība
PMLP – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
PLEIF – Pasaules latviešu ekonomikas un inovāciju forums
SEPLP – Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome
SIF – Sabiedrības integrācijas fonds
TAP portāls – Vienotais tiesību aktu projektu (TAP) izstrādes un saskaņošanas portāls
VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VAS – Valsts administrācijas skola
VBF – Valsts budžeta finansējums
VIAA – Valsts izglītības attīstības aģentūra
VISC – Valsts izglītības satura centrs
VID – Valsts ieņēmumu dienests
VK – Valsts kanceleja
VM – Veselības ministrija
VVA – visaptveroša valsts aizsardzība

I Plāna kopsavilkums

Plāns darbam ar diasporu 2024.–2026. gadam (turpmāk – Plāns) ir politikas plānošanas dokuments, kas izstrādāts saskaņā ar Diasporas likuma 6. panta otrās daļas 1. punkta c) apakšpunktu un Saeimas 2020. gada 2. jūlija paziņojuma “Par Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2021.–2027. gadam (NAP2027)” 105., 139., 143., 179., 203., 220., 406., 407. punktos noteiktajiem uzdevumiem. Plāna mērķis ir turpināt veicināt vienotu pieeju diasporas politikas īstenošanā, nosakot Latvijas valsts pārvaldes iestāžu īstenotās politikas prioritārās jomas, mērķus un sasniedzamos rezultātus. Plānā ir ietverti valsts pārvaldes iestāžu īstenojamo pasākumu apraksti un informācija par nepieciešamo valsts finansējumu to īstenošanai 2024.–2026. gadā.

Diasporas likums¹ nosaka šīs politikas jomas mērķus, uzdevumus un galvenos rīcības virzienus. Spēkā esošie politikas plānošanas dokumenti, kas attiecināmi uz diasporas politikas jomu, ir Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam², Valsts valodas politikas pamatnostādņu 2021.–2027. gadam īstenošanas plāns 2022.–2023. gadam³, Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam⁴, Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2022.–2027. gadam “Kultūrvalsts”⁵, Plāns darbam ar diasporu 2021.–2023. gadam⁶, Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam⁷, Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam “Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai”⁸, “Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam”⁹, Nacionālās drošības koncepcija¹⁰, Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam¹¹, Latvijas Piektais nacionālais atvērtās pārvaldības rīcības plāns 2022.–2025. gadam¹², Valsts stratēģiskās komunikācijas un informatīvās telpas drošības

¹ Diasporas likums pieņemts 2018. gada 1. novembrī, stājies spēkā 2019. gada 1. janvārī. <https://likumi.lv/ta/id/302998>

² Ministru kabineta 2021. gada 25. augusta rīkojums Nr. 601 “Par Valsts valodas politikas pamatnostādnēm 2021.–2027. gadam”. <https://likumi.lv/ta/id/325679>

³ Valsts valodas politikas pamatnostādņu 2021.–2027. gadam īstenošanas plāns 2022.–2023. gadam, apstiprināts ar Ministru kabineta 2022. gada 15. marta rīkojumu Nr. 181 “Par Valsts valodas politikas pamatnostādņu 2021.–2027. gadam īstenošanas plānu 2022.–2023. gadam”. <https://likumi.lv/ta/id/330822>

⁴ Ministru kabineta 2021. gada 5. februāra rīkojums Nr. 72 “Par Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādnēm 2021.–2027. gadam”. <https://likumi.lv/ta/id/320841>

⁵ Ministru kabineta 2022. gada 1. marta rīkojums Nr. 143 “Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam “Kultūrvalsts””. <https://likumi.lv/ta/id/330444>

⁶ Ministru kabineta 2021. gada 19. janvāra rīkojums Nr. 33 “Par Plānu darbam ar diasporu 2021.–2023. gadam”. <https://likumi.lv/ta/id/320368>

⁷ Ministru kabineta 2019. gada 26. novembra rīkojums Nr. 587 “Par Reģionālās politikas pamatnostādnēm 2021.–2027. gadam”. <https://likumi.lv/ta/id/310954>

⁸ Ministru kabineta 2021. gada 22. jūnija rīkojums Nr. 436 “Par Izglītības attīstības pamatnostādnēm 2021.–2027. gadam”. <https://likumi.lv/ta/id/324332>

⁹ Ministru kabineta 2021. gada 1. septembra rīkojums Nr. 616 “Par Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnēm 2021.–2027. gadam”. <https://likumi.lv/ta/id/325828>

¹⁰ 2023. gada 28. septembrī Saeima apstiprinātā Nacionālās drošības koncepcija, <https://likumi.lv/ta/id/345911>

¹¹ Ministru kabineta 2021. gada 7. jūlija rīkojums Nr. 490 Par digitālās transformācijas pamatnostādnēm 2021.–2027. gadam, <https://likumi.lv/ta/id/324715>

¹² Ministru kabineta 2022. gada 10. februāra rīkojums Nr. 78 Par Latvijas Piekto nacionālo atvērtās pārvaldības rīcības plānu 2022.–2025. gadam <https://likumi.lv/ta/id/329905>

konceptijas 2022.–2027. gadam ieviešanas plāns¹³, Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam¹⁴. Minētie nozaru politikas plānošanas dokumenti aptver diasporas politikas iniciatīvas, kas saistītas ar nacionālās identitātes un piederības Latvijai stiprināšanu tādās jomās kā kultūra, izglītība, ekonomika un zinātne, remigrācija, kā arī pilsoniskā un politiskā līdzdalība. Arī Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnēs 2021.–2027. gadam¹⁵ atsevišķi ir iezīmēts uzdevums veicināt Latvijas sadarbību ar diasporas pētniekiem, kas veicinātu zināšanu pārnesi, starptautisko sadarbību Latvijas zinātnes izcilības spēcīnāšanai un veicinātu plašāku zinātnes infrastruktūras koplietošanu.

ĀM kā atbildīgā iestāde par diasporas politikas plānošanas dokumenta izstrādi Plāna sagatavošanā gan tieši, gan pastarpināti iesaistīja valsts pārvaldes iestādes un to padotības iestādes, valsts kapitālsabiedrības: AM, CVK, EM, LIAA, FM, IM, PMLP, IZM, LVA, VISC, LU, LU DMPC, KM, LNA, LNB, LNK, LM, NVA, SEPLP, Latvijas Valsts radio un televīzijas centru, Nacionālo kino centru, SIF, VARAM, Valsts reģionālās attīstības aģentūru, VK, VM, Kurzemes, Latgales, Rīgas, Vidzemes, Zemgales plānošanas reģionus, kā arī diasporas organizācijas un biedrības, kuras savā darbībā nodrošina diasporas politikas īstenošanu: Pasaules Brīvo latviešu apvienību, Amerikas Latviešu apvienību, Eiropas Latviešu apvienību, Latviešu apvienību Austrālijā un Jaunzēlandē, Latviešu nacionālo apvienību Kanādā, Dienvidamerikas un Karību Latviešu apvienību, Krievijas Latviešu kongresu, organizācijas “Daugavas Vanagi” centrālo valdi, Latvijas Evaņģēliski luteriskā baznīca pasaulē, Eiropas latviešu jauniešu biedrību “Eiropas jaunieši”, biedrību “Ar pasaules pieredzi Latvijā”, biedrību “Ekonomiskā sadarbība un investīcijas Latvijai”, biedrību “Latvieši.com”, biedrību “Laiks-BL”, biedrību “Latvieši pasaulē – muzejs un pētniecības centrs”, biedrību “Latvijas Pašvaldību savienība”, biedrību “Īrijas latviešu nacionālā padome”, Latviešu ārstu un zobārstu apvienību, portālu *Baltic-Ireland.ie*.

Plāns ir jau otrais starpnozaru politikas plānošanas dokuments, kas izstrādāts Diasporas likumā izvirzīto diasporas politikas mērķu sasniegšanai un kurā apkopoti visu ar diasporas jautājumiem saistīto iestāžu uzdevumi, sasniedzamie darbības rezultāti un rezultatīvie rādītāji, kā arī izpildes termiņi un nepieciešamais finansējums. Plāns turpina tās iniciatīvas, kuras ir bijušas iekļautas Plānā darbam ar diasporu 2021.–2023. gadam un kuras, izvērtējot iepriekšējā Plāna īstenošanu, iesaistītās iestādes, NVO un diasporas organizācijas ir vērtējušas kā veiksmīgas. Vienlaikus Plānā iekļautas arī jaunas iniciatīvas un uzdevumi, ko nosaka diasporas dinamiskā attīstība un globālie izaicinājumi.

Saskaņā ar LU DMPC veiktā pētījuma¹⁶ datiem 2020. gada sākumā Latvijas valstspiederīgo un bijušo valstspiederīgo skaits ārvalstīs jeb diaspora bija aptuveni 373 tūkstoši cilvēku. Kopš AK izstāšanās no Eiropas Savienības (*Brexit*) un ārvalstniekiem ir pienākums

¹³ Ministru kabineta 2023. gada 30. janvāra rīkojums Nr. 51 Par konceptuālo ziņojumu "Konceptuālais ziņojums par valsts stratēģisko komunikāciju un informatīvās telpas drošību 2023.–2027. gadam", <https://likumi.lv/ta/id/339106>

¹⁴ Ministru kabineta 2021. gada 16. februāra rīkojums Nr. 93 Par Nacionālās industriālās politikas pamatnostādņu 2021.–2027. gadam, <https://likumi.lv/ta/id/321037>

¹⁵ Ministru kabineta 2021. gada 14. aprīļa rīkojums Nr. 246 “Par Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādņu 2021.–2027. gadam”. <https://likumi.lv/ta/id/322468>

¹⁶ Hazans, M. 2020. *Diasporas apjoma novērtējums*. Rīga: LU Diasporas un migrācijas pētījumu centrs.

reģistrēties AK pastāvīgā iedzīvotāja statusam, tiek regulāri saņemti precīzi dati par AK dzīvojošajiem iecelotājiem no Latvijas. Saskaņā ar AK valdības (*Home Office*) oficiāli publicēto informāciju¹⁷ līdz 2023. gada 30. jūnijam AK pastāvīgā iedzīvotāja statusam reģistrējušies 141 440 Latvijas valstspiederīgo. Tas nozīmē, ka AK dzīvojošo tautiešu skaits ir vismaz par 50 tūkst. lielāks nekā sākotnēji tika lēsts (104 tūkst.), tādēļ var uzskatīt, ka kopējais Latvijas diasporas lielums 2023. gadā ir vismaz 420 tūkst. cilvēku.

Šie dati liecina, ka joprojām pieaug ārvalstīs mītošo latviešu skaits, kas ne vien rada būtiskus demogrāfiskus izaicinājumus Latvijai, bet arvien vairāk apliecina mērķtiecīgas diasporas politikas nozīmi straujo asimilācijas procesu mazināšanai. Plāna darbam ar diasporu 2021.–2023. gadam īstenošana ir pierādījusi, ka tajā izvirzītās būtiskākās prioritātes – latviešu valodas, identitātes un latvietības uzturēšana, satiklošanās, jaunatnes piesaiste un diasporas aktīvāka iesaiste Latvijas tautsaimniecībā, kā arī remigrācijas veicināšana – ir tās jomas, kurās ieviestās vērtīgās iniciatīvas ir jāturpina arī Plānā darbam ar diasporu 2024.–2026. gadam.

Diasporas likums ir noteicis DKP¹⁸ – padomdevējas institūcijas – izveidi, kurā cieši sadarbojas Latvijas valsts institūciju un diasporas organizāciju pārstāvji. DKP kopš tās dibināšanas 2019. gada maijā veicina saskaņotu diasporas politikas veidošanu un tās ikgadējo prioritāšu noteikšanu, kā arī diasporas politikas īstenošanu un novērtēšanu. DKP pastāvīgi ir sekojusi Plāna darbam ar diasporu 2021.–2023. gadam īstenošanai un sasniegtajiem rezultātiem. Tas ir ļāvis gūt plašu priekšstatu par diasporas vajadzībām, lai uzturētu pietiekami spēcīgu diasporas saikni ar Latviju. Ir skaidri iezīmējušies galvenie virzieni, kuriem arī Plānā 2024.–2026. gadam jāpievērš īpaša nozīme. Tie ir – latviešu valodas un kultūras izpēte, saglabāšana un attīstība ārpus Latvijas, diasporas pilsoniskās un politiskās līdzdalības veicināšana, t.sk. darbs ar diasporas jaunatni, diasporas iesaiste Latvijas tautsaimniecības un zinātnes attīstībā, kā arī valsts pārvaldē un priekšnoteikumu radīšana remigrācijas veicināšanai. Kā vēl viens būtisks uzdevums ir diasporas mediju stiprināšana un Latvijas mediju telpas un informācijas pieejamība diasporai, kas sekmē piederības sajūtu Latvijai un informētību par sociāli ekonomiskajām un politiskajām norisēm Latvijā. Plāna projekts ir atbalstīts DKP 2023. gada 29. septembra sēdē, un plānā iekļautās aktivitātes ir strukturētas atbilstoši Diasporas likumā noteiktajiem četriem rīcības virzieniem un tajos ietvertajiem uzdevumiem:

1. latviskās identitātes un piederības sajūtas Latvijai stiprināšana, latviešu valodas un kultūras saglabāšana ārpus Latvijas;
2. diasporas pilsoniskās un politiskās līdzdalības veicināšana;
3. diasporas iesaiste Latvijas tautsaimniecības un zinātnes attīstībā;
4. atbalsts remigrācijai.

Lai īstenotā diasporas politika sasniegtu izvirzītos mērķus, pēc DKP priekšsēdētājas iniciatīvas tika izveidotas un sekmīgi darbojas arī trīs tematiskās ekspertu darba grupas – Latviešu valodas un izglītības darba grupa, Remigrācijas koordinācijas darba grupa un Diasporas mediju darba grupa. Šajās darba grupās paustie viedokļi, priekšlikumi un rekomendācijas ir ņemti vērā, izstrādājot Plānu.

¹⁷ <https://www.gov.uk/government/statistics/eu-settlement-scheme-quarterly-statistics-december-2022>

¹⁸ Ministru kabineta 2019. gada 14. maija noteikumi Nr. 194 “Diasporas konsultatīvās padomes nolikums”.
<https://likumi.lv/ta/id/306849>

II Esošās situācijas raksturojums

Latviskās identitātes un piederības sajūtas Latvijai stiprināšana, latviešu valodas un kultūras saglabāšana ārpus Latvijas

Diasporas latviskās identitātes stiprināšana ir viens no Diasporas likumā noteiktajiem pamatmērķiem, kura būtiska sastāvdaļa ir atbalsts latviešu valodas saglabāšanai diasporā. Kopš 2013. gada tiek sniegts sistemātisks atbalsts latviešu diasporas skolu darbībai, kā arī dažādu izglītojošu pasākumu organizēšanai latviešu valodas apguves un lietošanas veicināšanai.

2023. gada pirmajā pusē DKP izveidoja pastāvīgu Latviešu valodas un izglītības darba grupu, kuras mērķis ir nodrošināt regulāru iesaistīto pušu dialogu jautājumos, kas saistīti ar latviešu valodas apguves iespējām diasporā un izglītības jautājumiem. Darba grupā ietilpst pārstāvji no valsts iestādēm, kuru kompetencē ir latviešu valodas apguves un izglītības jautājumi, diasporas organizāciju un nevalstiskā sektora pārstāvji, kā arī citi eksperti.

LVA no IZM budžeta programmas “Valsts valodas politika un pārvalde” nodrošina diasporas latviešu skolu līdzfinansējumu, ko skolas izmanto telpu īres, apdrošināšanas izdevumu segšanai, mācību un metodisko līdzekļu, izglītojošo platformu un izdevumu abonēšanai, tehniskā aprīkojuma un kancelejas preču iegādei, skolotāju ceļa izdevumu segšanai uz skolu un atpakaļ, kā arī citiem mērķiem. Šis finansiālais atbalsts diasporas skolām ļauj noteiktāk plānot savu darbību ilgtermiņā, vecāku līdzmaksājumus novirzot citām vajadzībām, tajā skaitā skolotāju atlīdzībai. Finansējuma sadale notiek reizi gadā, sadarbībā ar centrālajām diasporas organizācijām (PBLA un ELA) organizējot konkursus. 2022. gadā finansējums piešķirts 62 diasporas latviešu skolām, tajās izglītoti 1894 diasporas bērni un jaunieši. 2023. gadā finansējums piešķirts 63 diasporas latviešu skolām.

Vīrusa Covid-19 pandēmijas laiks ir bijis pārbaudījums diasporas latviešu skolām. Lai gan lielākā daļa skolu veiksmīgi tika galā ar šo izaicinājumu, ir vērojams skolēnu skaita samazinājums un skolotāju motivācijas kritums. Tāpat latviešu skolas pasaulē stipri ietekmē straujais izmaksu kāpums pēc Krievijas pilna mēroga agresijas Ukrainā. Pieejamais finansējums pietiek vien diasporas latviešu skolu pamatdarbības nodrošināšanai – telpu īrei, apdrošināšanai, mācību un metodisko līdzekļu iegādei, kancelejas preču izdevumiem. Taču, lai stiprinātu diasporas latviešu skolas pēcpandēmijas laikā, ir nepieciešams atbalsts skolu attīstībai, kas gan motivētu skolotājus, gan palīdzētu piesaistīt jaunus skolēnus.

Latvisko izglītību pasaulē pusaudžiem un jauniešiem nodrošina diasporas vasaras skolas – ASV tās ir “Garezers” un “Kursa”, Austrālijā – Annas Ziedares Vasaras vidusskola, Eiropā – Eiropas Vasaras skola, kurām Latvija sniedz atbalstu ar IZM un LVA starpniecību. Savukārt LU nodrošina latviešu valodas un kultūras vasaras skolas organizēšanu diasporas jauniešiem Latvijā. 2022. gadā vasaras skolā tiešsaistē piedalījušies 62 diasporas pārstāvji. 2023. gadā vasaras skolā klātienē piedalījušies 11 diasporas pārstāvji.

Kopš 2006. gada ir tikusi finansēta latviešu valodas skolotāju darbība Krievijas Federācijā. Diemžēl Krievijas izraisītā kara Ukrainā sekas ir ietekmējušas arī latviešu valodas apguves iespējas Krievijā – klātienē latviešu valodu var apgūt tikai Maskavas Latviešu skolā

un Maskavas Latviešu kultūras biedrībā, bet attālināti latviešu valodas nodarbības tiek organizētas Omskas, Krasnojarskas un Sanktpēterburgas latviešu biedrību locekļiem.

Atbalsts latviešu valodas (kā dzimtās valodas un kā svešvalodas) apguvei diasporas bērniem un pusaudžiem papildus tiek sniegts, LVA organizējot latviešu valodas nodarbības tālmācībā. 2021./2022. mācību gadā profesionālu pedagogu vadībā latviešu valodu tālmācības nodarbībās apguvuši 287 skolēni no 38 valstīm. 2022./2023. mācību gadā – 266 skolēni no 39 valstīm.

Būtisks latviešu skolu atbalsta instruments ir diasporas skolotāju profesionālās pilnveides pasākumi, kas brīvprātīgajiem skolotājiem un skolu vadītājiem ļauj gūt jaunas zināšanas, dalīties pieredzē un tīkloties, motivējot un iedvesmojot tālākai darbībai. Ikgadējā LVA diasporas izglītotāju vasaras skola Latvijā ir informatīvi nozīmīgs un saturiski piesātināts pasākums trīs dienu garumā, kura mērķis ir latviskās identitātes saglabāšana un kopšana, mūsdienīgas latviskās izglītības attīstība. Diasporas izglītotāju profesionālā pilnveide un tīklošanās regulāri notiek arī attālināti LVA metodikas skolas “Pupa” tīmekļsemināros. Savukārt Latvijas lektoru līdzdalība un līdzfinansējums tālākizglītības pasākumu pieejamības nodrošināšanai palīdzēs papildus motivēt diasporas skolotājus, stiprinās skolu komandas un veidos sasaisti ar Latviju.

LVA ir izstrādājusi plašu diasporai paredzētu digitālo mācību un metodisko līdzekļu kopu latviešu valodas apguvei dažādiem vecumposmiem, kas pieejama tīmekļvietnē www.maciunmacies.lv, tajā skaitā dažādas spēles, lietotnes un rīkus latviešu valodas apguvei. Diasporas skolotājiem un vecākiem ir izveidota platforma “Izglītība diasporā” (<https://maciunmacies.valoda.lv/izglitiba-diaspora>).

Diasporas skolotāju ikdienas darbam, gatavojoties nodarbībām, būtisku metodisko atbalstu sniedz mācību materiālu meklētājs www.sietins.lv, ko veidojuši un pārvalda paši diasporas pārstāvji. Ir būtiski nodrošināt ikgadēju atbalstu šīs vietnes saturiskajai papildināšanai un pilnveidei, lai atvieglotu diasporas skolotāju darbu, atlasot mācību procesam nepieciešamos materiālus pēc tēmām un valodas līmeņiem.

LVA finansiālu atbalstu sniedz arī izglītojošu pasākumu organizēšanai latviešu valodas apguves un lietošanas veicināšanai diasporas mītnes zemēs. Finansējums tiek izmantots diasporas skolotāju semināru un konferenču rīkošanai, izglītojošu tiešsaistes pasākumu organizēšanai diasporas skolotājiem un jauniešiem. 2022. gadā finansēti septiņi izglītojoši pasākumi, kuros kopā iesaistījušies 194 dalībnieki.

Regulāri tiek rīkoti dažādi motivējoši tiešsaistes konkursi un pasākumi diasporas bērniem, jauniešiem un ģimenēm. 2022. gadā organizēti ikmēneša konkursi bērniem “Valodas spēļu klubs” (3778 dalībnieki, no kuriem – 375 diasporas bērni), organizēts izziņošu tiešsaistes prāta spēļu turnīrs “Cietie rieksti latviešiem pasaulē” diasporas jauniešiem un ģimenēm (pieci konkursi un viens tiešsaistes pasākums, piedalījušās 50 diasporas komandas); organizēti pieci tiešsaistes pasākumi diasporas jauniešiem “Jauniešu sarunu telpa”. 2023. gadā bez iepriekšminētajiem pasākumiem LVA aizsāka jaunu tradīciju, lai pateiktos diasporas latviešu skolu komandām – skolu vadītājiem, skolotājiem un vecākiem, kuri ar entuziasmu un

pašai dziedīgi darbojas latviešu valodas kopšanā un saglabāšanā ārpus Latvijas robežām, – konkursa “Zelta pūka” nomināciju uzvarētāji tiek noteikti publiskā balsošanā.

LU Humanitāro zinātņu fakultātes mācībspēki sadarbībā ar Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmiju un Rīgas Stradiņa universitāti piedāvā IZM finansētu projektu – tālmācības studiju programmu diasporas skolotājiem “Latviešu valodas kā svešvalodas skolotājs”. Programmas mērķis ir nodrošināt iespēju latviešu diasporas pārstāvjiem padziļināt zināšanas par latviešu valodas mācību priekšmeta saturu un latviešu valodas, literatūras un kultūras mācīšanas metodēm, lai šīs zināšanas varētu izmantot diasporas nedēļas nogales skolās, vasaras vidusskolās vai nometnēs. Šāda mēroga projekts ar Latvijas augstskolu iesaisti tiek realizēts pirmo reizi, interese no diasporas pārstāvju puses ir liela.

Diasporas pārstāvjiem, tajā skaitā diasporas latviešu skolu absolventiem, ir iespēja iegūt latviešu valodas prasmi apliecinošu dokumentu – valsts valodas prasmes apliecību, ko nodrošina VISC. Valsts valodas prasmes rezultātu apliecinošs dokuments diasporas pārstāvjiem noder gan Latvijas augstskolās, gan ārvalstu augstskolās – kā apliecinājums par vēl vienas svešvalodas prasmi. VISC kopš 2015. gada regulāri nodrošina valsts valodas prasmes pārbaudes diasporas pārstāvjiem un viņu ģimenes locekļiem mītnes zemēs atbilstoši pieprasījumam. Kopumā līdz 2022. gadam valsts valodas prasmes pārbaudes diasporā ir kārtājušas 513 personas. No 2023. gada valsts valodas prasmes pārbaudes process daļēji notiek tiešsaistē.

Par vienu no efektīvākajiem bērnu un jauniešu latviskās identitātes stiprināšanas pasākumiem tiek uzskatītas nometnes, un to īpaši pierāda trimdas diasporas ilggadējā pieredze. Nometnēs veidojas sadarbība, draudzība, tās palīdz apgūt valodu, veidojas un pastiprinās piesaiste Latvijai. Nometnes ir pamats sadarbības potenciālam nākotnē un iespējamās remigrācijas atvieglošanai. Nometnes notiek gan diasporas mītnes zemēs, gan Latvijā. Latvija sniedz atbalstu diasporas iedibinātiem identitātes saglabāšanas pasākumiem, kuros piedalās gan ārpus Latvijas, gan Latvijā dzīvojoši cilvēki. Tiek atbalstītas diasporā veidojušās iniciatīvas, piemēram, 2x2 nometne Latvijas un diasporas jauniešiem, kā arī vairākpaaudžu 3x3 ģimeņu saieti.

Kopš Diasporas likuma pieņemšanas un mērķētākas diasporas politikas uzsākšanas pieprasījums pēc KM kompetences pasākumiem ir audzis – piemēram, ir palielinājies pieprasījums pēc dažādām nometnēm, kuru nolūks ir pulcināt kopā un iepazīstināt latviešu ģimenes, jauniešus un bērnus, palielinājusies diasporas organizāciju aktivitāte un darbība latviešu vienošanās sadarbībā ar Latviju. Ar Dziesmu un deju svētku tradīciju saistītie pasākumi ir kļuvuši par regulāriem un gaidītiem notikumiem visur, kur mīt latvieši. Pieaugot Dziesmu un deju svētku interesentu skaitam, pieaug arī nepieciešamība pēc metodiskā atbalsta.

Diasporas mītnes zemēs ik gadu notiek pieci līdz septiņi 3x3 saieti, bet divi saieti ar diasporas latviešu ģimeņu piedalīšanos ik gadu notiek arī Latvijā. Dažos gados kopējais visu saietu dalībnieku skaits, pateicoties Latvijas dalībnieku aktivitātei, ir bijis pat 1,4 tūkstoši cilvēku; diasporas mītnes zemēs katrā saietā lielākoties ir 70–100 dalībnieku. 2016. gadā pēc vairāku gadu pārtraukuma Latvijā tika atsākta arī ilggadēja jauniešu 2x2 semināra rīkošana (visi iepriekšējie kopš 1964. gada lielākoties bija notikuši ASV un citur), un tajos līdzīgās daļās piedalās 70–100 latviešu jauniešu no Latvijas un citām valstīm.

2013. gadā SIF uzsāka administrēt programmu diasporas bērnu saiknes stiprināšanai ar Latviju, jo īpaši latviešu valodas, kultūras un vēstures zināšanu apguvei. Līdz 2019. gadam programmas ietvaros konkursa kārtībā tika izvēlētas desmit līdz vienpadsmit Latvijas NVO, kuras Latvijā rīkoja Latvijas un diasporas bērniem kopējas vasaras nometnes – ik vasaru šādā veidā apmēram nedēļu garās nometnēs satiekas vidēji līdz četrsimt 6–18 gadus veci bērni, no kuriem puse dzīvo Latvijā, bet otra – ārpus tās. Sākot ar 2022. gadu, nometņu rīkošanu var pieteikt arī diasporas NVO, un daļa nometņu tiek rīkotas diasporas mītnes zemēs.

Diasporas mītnes zemēs darbojas daudz koru, deju, folkloras, teātra un citu pašdarbības kopu. 20. gadsimta vidū gandrīz visās zemēs, kur izveidojās lielākas latviešu kopienas, regulāri notiek dziesmu dienas, dziesmu svētki vai kultūras dienas, kas pulcē simtiem dalībnieku un tūkstošiem skatītāju. Latviešu kultūra, tradīcijas, vēsture un to izzināšanai un apguvei rīkotie notikumi un pasākumi ir nozīmīgi elementi latviskās identitātes veidošanai un stiprināšanai.

Atbalsts diasporas organizācijām Dziesmu un deju svētku tradīcijas ilgtspējas nodrošināšanai un latviešu kultūras pieejamībai diasporas mītnes zemēs tiek nodrošināts kopš 2015. gada. Šīs aktivitātes ietvaros tiek sniegts atbalsts diasporas Dziesmu un deju svētku tradīcijas uzturēšanai – rīkošanai un norisei – dažādās pasaules daļās (Eiropas Latviešu kultūras svētki, Latviešu kultūras svētki Īrijā, ASV Austrumu un Rietumkrasta dziesmu svētki, Kanādas Latviešu dziesmu svētki, Latviešu kultūras dienas Austrālijā, Latviešu kultūras dienas Lielbritānijā u.tml.), kā arī meistarklases un semināri svētku repertuāra apguvei.

2023. gadā XVII Vispārējos Dziesmu un XVI Deju svētkos Latvijā piedalījās vairāk nekā 2600 diasporas pārstāvju no 87 kolektīviem un 22 valstīm. Tāpat kā Latvijā, arī diasporas mītnes zemēs gatavošanās nākamajiem svētkiem sākas, līdzko iepriekšējie ir izskanējuši. Lai diasporas kolektīvi pilnvērtīgi sagatavotos svētkiem, LNKC sniedz visaptverošu metodisko atbalstu koprepertuāra apguvei, organizējot diasporas mītnes zemēs meistarklases un seminārus diasporas koru diriģentiem un deju kopu vadītājiem, piemēram, atsevišķos semināros iepazīstinot pašdarbības kopas arī ar tautas tērpu darināšanas un valkāšanas tradīcijām vai tautas mūzikas instrumentu izgatavošanu.

Nozīmīgs uzdevums, kura īstenošanu nedrīkst atlikt, ir diasporas organizāciju un privātpersonu glabāšanā vēl esošo arhīvu – dokumentu un citu kultūras un vēstures mantojuma liecību – apzināšana, saglabāšana un pētniecība, kas ir apgrūtināta, ņemot vērā latviešu plašo izklienājumu pasaulē. Tādēļ papildus LNA jāveicina diasporas organizāciju apzināta darbība arhīvu saglabāšanā.

Pastāvīgi tiek veikts darbs arī pie vēsturiskās diasporas (trimdas un citu izceļošanas viļņu) materiālā, dokumentārā un vēstures mantojuma apzināšanas, saglabāšanas, komplektēšanas, digitalizēšanas un komunicēšanas nodrošināšanas ar sabiedrību. Atkarībā no konkrētās mītnes valsts, LNA darbs ar diasporas arhīviem tiek veikts attiecīgo valstu nacionālajos arhīvos vai, ja tādas ir izveidotas, latviešu diasporas organizāciju dokumentu krātuvēs. Diasporas vēstures mantojuma saglabāšana aptver diasporas arhīvu – dokumentu par Latviju un latviešiem ārzemēs – saglabāšanu un digitālas kolekcijas izveidi, sabiedrisku darbinieku un citu nozīmīgu privātu bibliotēku un arhīvu pārvešanu uz Latviju, kā arī dažādu izceļošanas viļņu vēstures un diasporas latviešu dzīvesstāstu izpēti, veidojot diasporas materiālā mantojuma krājumu

pētnieciskiem un izglītojošiem nolūkiem, izglītojot arī Latvijas sabiedrību par diasporas pieredzi, devumu Latvijai un latviskās identitātes veidošanu ārpus Latvijas.

Ar Kultūras ministrijas atbalstu 2021. gada sākumā PBLA uzsāka projektu “Latviešu arhīvi pasaulē”, lai apzinātu arhīvus latviešu kopienās visā pasaulē un veicinātu tajos glabātās informācijas saglabāšanu un pieejamību. Projekta pirmajā posmā 2021. gadā PBLA veica aptauju, lai apzinātu, kur un kādi arhīvu materiāli par latviešu kopienām ārzemēs ir pieejami. Aptaujā piedalījās tautieši no visas pasaules un dažādām paaudzēm. Izmantojot aptauju rezultātā iegūtos datus, tika izstrādāta digitāla karte, kur ērti skatāma un meklējama informācija par latviešu arhīviem pasaulē. PBLA regulāri atjauno un papildina karti, tādēļ ikviens, kura īpašumā ir materiāli par latviešiem ārzemēs, ir aicināts iesaistīties projektā, sazinoties ar PBLA pārstāvniecību Latvijā. Projekta ietvaros ir tapuši arī četri informatīvi video par tādām tēmām kā arhīvu materiālu vākšana un sistematizēšana, retie materiāli un digitalizācija, materiālu pārvešana, audiovizuālo materiālu saglabāšana. Digitālo arhīvu plānots regulāri papildināt, pievienojot arvien jaunus digitālos un digitalizētos materiālus. Digitālajā arhīvā atrodamie materiāli ir unikāli ar to, ka tie tiek glabāti latviešu kopienās un tajos esošā informācija digitālā formātā ir pieejama ikvienam interesentam.

Plānā 2024.–2026. gadam ir iekļautas gan aktivitātes un uzdevumi, kas tiks turpināti, gan jaunas iniciatīvas, ko nosaka gan diasporas vajadzības, gan norises pasaulē. Vīrusa Covid-19 globālās pandēmijas apstākļos par prioritāru nepieciešamību kļuva pāreja uz digitālām un tālmācības mācību metodēm, kas sākotnēji raisīja bažas par latviešu valodas apguves kvalitāti. Taču IZM kā svarīgu uzdevumu izvirzīja atbalsta sniegšanu diasporas skolotāju un izglītotāju profesionālās meistarības pilnveidei, t.sk. interaktīvas diasporas izglītības platformas nodrošināšanu vietnē www.maciunmacies.lv, kā arī bērnu skaita palielināšanu apmācību tiešsaistes klasēs *Classflow* platformā un latviešu valodas pašmācības rīka “e-LAIPA” lietotāju skaita palielināšanu. Pieprasījums pēc latviešu valodas apguves tālmācībā nezūd, jo šādas mācību metodes ļauj valodas apguvē iesaistīties arī tiem bērniem un jauniešiem, kuru dzīvesvietas diasporas mītnes zemēs atrodas tālu no klātienē apmācību vietām. Nākamajos trijos gados prioritāra būs diasporas latviešu skolu attīstības veicināšana, kā arī profesionālās pilnveides pasākumu un metodisko atbalsta rīku pieejamība diasporas izglītotājiem.

Saprotot latviešu valodas apgūšanu kā prioritāti latviskās identitātes saglabāšanai, Plānā iekļauto valodas apguves projektu īstenošana ir finanšietilpīgākā. Šiem un citiem pasākumiem, kas vērsti uz latviešu valodas saglabāšanu diasporā, valsts budžetā arī nākamajiem trijiem gadiem ikgadēji paredzēts finansējums gandrīz viena miljona eiro apmērā¹⁹.

Līdztekus latviešu valodas saglabāšanai vienlīdz svarīgs uzdevums ir kultūras un tās vērtību saglabāšana diasporā. Tradicionāli diasporas mītnes zemēs darbojas daudz koru, deju, folkloras, teātra un citu pašdarbības kopu. Jau kopš 2019. gada ir radīta jauna programma, kuras ietvaros tiek nodrošināts finansiāls atbalsts diasporas pašdarbības kopām. Savukārt atbalsts

¹⁹ Tekstā atspoguļotās summas neatspoguļo visu Plāna finansējuma apjomu, bet tikai finanšu ietilpīgākās pozīcijas. Pilnu finanšu sadalījumu skatīt Plāna III un V sadaļā.

Dziesmu un deju svētku, kultūras svētku, meistarklašu un semināru organizēšanai tiek sniegts jau kopš 2015. gada. Plānā šie pasākumi savu aktualitāti saglabā joprojām.

Lai uzturētu Dziesmu un deju svētku tradīcijas ilgtspēju, turpinot iesākto, Plānā ir paredzēts nodrošināt metodisku atbalstu koru un deju kolektīvu vadītāju meistarkursu organizēšanai, ik gadu sniedzot atbalstu vismaz 80 pašdarbības kopu vadītājiem. Tiks nodrošināts atbalsts ar Dziesmu un deju svētku tradīciju ilgtspēju saistītu pasākumu rīkošanai un norisei diasporas mītnes zemēs, ik gadu finansējot vismaz viena liela un piecu nelielāku pasākumu rīkošanu.

Tiks nodrošināts atbalsts diasporas un Latvijas bērnu kopējām nometnēm, ik gadu īstenojot vismaz desmit projektus diasporas mītnes zemēs un Latvijā ar vidēji 35 dalībniekiem katrā nometnē. Bez tam tiks sniegts atbalsts vairākpaaudžu ģimeņu 3x3 saietiem vidēji ar 100 dalībniekiem katrā no tiem un diasporas latviešu jauniešu 2x2 semināru rīkošanai diasporas mītnes zemēs un Latvijā vidēji ar 65 dalībniekiem vienā nometnē.

Ar KM un LNA atbalstu un ciešā sadarbībā ar diasporas organizācijām tiks nodrošināta diasporas arhīvu materiālu apzināšana un izpēte. Tiks veikta diasporas centrālo organizāciju arhīvos un diasporas mītnes zemju arhīvos esošā dokumentārā mantojuma sakārtošana un saglabāšana, kā arī veicināta diasporas arhīvu pieejamība sabiedrībai, t.sk. diasporas materiālā mantojuma krājums pētnieciskiem un izglītojošiem nolūkiem par diasporas pieredzi, devumu Latvijai un latviskās identitātes veidošanu ārpus Latvijas. Plānā ietverta kultūras mantojuma saglabāšanas pasākumu īstenošanai nepieciešamais valsts atbalsts ir vairāk nekā 835 tūkst. euro gadā.

Diasporas pilsoniskās un politiskās līdzdalības veicināšana

Diasporas likumā noteikts mērķis atbalstīt un veicināt diasporas politisko un pilsonisko iesaisti. Nozīmīga loma diasporas sadarbības veidošanā ar Latviju ir diasporas NVO. Lai gan pēc aplēsēm tikai 11–13 % diasporas pārstāvju ir aktīvi iesaistījušies diasporas organizācijās²⁰ un to organizētos pasākumos, no organizāciju darbības labumu gūst ievērojami lielāks skaits cilvēku.

Diasporas NVO darbības kapacitātes stiprināšanai un diasporas pilsoniskās līdzdalības veicināšanai 2015. gadā SIF uzsāka administrēt diasporas NVO līdzfinansējuma programmu. Programmas mērķis ir saglabāt no Latvijas emigrējušo iedzīvotāju saikni ar Latviju, stiprināt viņu nacionālo identitāti, veicināt diasporas pašorganizēšanos, kā arī veicināt diasporas pilsonisko līdzdalību Latvijas sabiedriski politiskajā dzīvē. Tās ietvaros atbalstu savas pamatdarbības nodrošināšanai un darbības spēju stiprināšanai saņem Latvijā un ārpus Latvijas reģistrētas diasporas intereses pārstāvošas NVO. Starp atbalstāmajām aktivitātēm ir arī pašu diasporas organizāciju rīkoti pasākumi, t.sk. aktivitātes jaunu biedru piesaistei un jauniešu organizāciju izveidei, kā arī pasākumi, kas veicina diasporas kopienu savstarpējo sadarbību pilsoniskas sabiedrības stiprināšanai un diasporas saiknes ar Latviju veicināšanai. Atbalstu

²⁰ Mieriņa, I., Jansone, R. 2019. *Diasporas satiklošana: iesaistīšanās prakse un sadarbības iespējas*. Rīga: LU Diasporas un migrācijas pētījumu centrs, 4. lpp.

programmas ietvaros ik gadu saņem vidēji 14 diasporas organizācijas (līdz šim – lielākoties no Eiropas).

Arī ĀM sadarbībā ar Pārstāvniecībām un diasporas organizācijām gadā īsteno vidēji 100 mazāka mēroga projektu, kas vērsti uz diasporas saiknes ar Latviju stiprināšanu, vidēji gadā iesaistot virs 15 000 diasporas pārstāvju gandrīz 30 pasaules valstīs. Tiek atbalstītas aktivitātes kultūras, izglītības, zinātnes, ekonomikas, sporta un citās jomās, komunikācijas veicināšanas pasākumi, kā arī citas aktivitātes, kas veicina diasporas pašorganizēšanos, latviskās identitātes stiprināšanu un saiknes ar Latviju uzturēšanu, ko nav iespējams realizēt citu programmu ietvaros.

Līdz ar DKP dibināšanu 2019. gadā ir izveidots konsultatīvais mehānisms, lai iesaistītu diasporas pārstāvniecību normatīvo aktu izstrādē, kā arī diasporas politikas attīstībai nozīmīgu lēmumu pieņemšanā. Lai nodrošinātu tās diasporas daļas viedokļa pārstāvību, kas nav pārstāvēta diasporas organizācijās, ĀM jau vairākus gadus sadarbojas ar LU DMPC, kurā uzkrājusies apjomīga zināšanu bāze par diasporas un remigrantu situāciju un vajadzībām. Centra veiktie pētījumi palīdz veidot pētījumos balstītu rīcībpolitiku diasporas un remigrācijas politikas jomā.

2023. gadā LU DMPC pēc ĀM pasūtījuma veic pētījumu “Diasporas mediju pētījums”. Lai gan diasporas mediju nav daudz, tiem ir nozīmīga loma diasporas latviskā gara uzturēšanā, kopības veicināšanā, kam ir būtiska nozīme pašreizējā ģeopolitiskajā un drošības situācijā. ĀM DKP Mediju darba grupa apvieno vairāk nekā 30 Latvijas diasporas mediju pārstāvjus un diasporai paredzēta un ar diasporu saistīta satura veidotājus, pētniekus, ekspertus, NVO pārstāvjus, kā arī pārstāvjus no atbildīgajām valsts iestādēm, kas sniedz atbalstu diasporas medijiem un veicina ar diasporu saistīta satura veidošanu un atspoguļošanu. Darba grupas uzdevumi ir apzināt esošo situāciju diasporas mediju jomā un izstrādāt priekšlikumus diasporas mediju jomas darbības uzlabošanai un to ilgtspējas nodrošināšanai, veicināt ar diasporas jautājumiem strādājošo žurnālistu izglītošanu, diasporas mediju savstarpēju komunikāciju, kā arī Latvijas un diasporas mediju sadarbību.

Lai stiprinātu komunikāciju ar diasporu, tiek veicināts diasporas un remigrācijas tematikas atspoguļojums Latvijas medijos un diasporas mediju darbības atbalsts, kam paredzēts atbalsts SIF realizētajās mediju atbalsta programmās un SEPLP darbības plānos. Nozīmīgs un nepieciešams elements diasporas saiknes uzturēšanai ar Latviju, saņemot un nododot informāciju par diasporā un Latvijā notiekošo, ir Latvijas mediji (sabiedriskie plašsaziņas līdzekļi un komercmediji), kā arī diasporas radītie un uzturētie mediji un informācijas apmaiņas platformas. Latvijas Sabiedriskie mediji, apzinoties diasporas nozīmi Latvijas procesos, savu iespēju robežās iekļauj programmās Latvijas sabiedrībai un diasporai saistošu saturu. Atbalsts Latvijas diasporas medijiem paredzēts pirmajās Latvijas Mediju politikas pamatnostādņēs²¹ un to īstenošanas plānā 2016.–2020. gadam. Tās joprojām ir spēkā, kamēr top jauns politikas plānošanas dokuments nākamajam periodam. Saskaņā ar tām kopš 2017. gada Mediju atbalsta fonda ietvaros ir pieejams atbalsts sabiedriski nozīmīga un

²¹ Ministru kabineta 2016. gada 8. novembra rīkojums Nr. 667 “Par Latvijas mediju politikas pamatnostādņēm 2016.–2020. gadam”. <https://likumi.lv/ta/id/286455>

kvalitatīva satura veidošanai diasporas medijos un diasporas tematikas reprezentācijai mediju saturā Latvijā.

Ārvalstīs dzīvojošo Latvijas pilsoņu saiknes uzturēšanā ar Latvijas valsti liela nozīme ir iespējai piedalīties vēlēšanās. Gatavojoties Saeimas vēlēšanām 2022. gadā, tika plānots, ka tajās savu pilsonisko aktivitāti izrādīs un piedalīsies vismaz 50 tūkst. vēlētāju ārvalstīs, taču šīs prognozes nepiepildījās. Vēlēšanās diasporas mītnes zemēs izveidotajos vēlēšanu iecirkņos no ārvalstīs dzīvojošajiem 162 049 balsstiesīgajiem Latvijas pilsoņiem piedalījās 25 960 jeb 16,02 %. Līdz ar to ir skaidri iezīmējusies nepieciešamība jau pirms 2024. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanām izglītēt un informēt diasporu par vēlēšanu balsošanas procesu un iespējām ārvalstīs, tādējādi paaugstinot vēlētāju aktivitāti. CVK ir plānojusi veidot informatīvo kampaņu, kas paredzēta tieši vēlētājiem diasporā un ietvers praktisku informāciju par diasporai pieejamiem balsošanas veidiem, ar īpašu uzsvāru uz pasta balsošanu, kas līdz šim nav tikusi pietiekami plaši izmantota.

Plānā 2024.–2026. gadam ir paredzēts turpināt DKP darbu, nodrošinot ikgadēji vismaz četru sēžu norisi, iesaistot DKP darbā gan valsts, gan nevalstiskā sektora pārstāvjus, kā tas ir noteikts MK 2019. gada 14. maija noteikumos Nr. 194 “Diasporas konsultatīvās padomes nolikums”. Līdz ar DKP dibināšanu ir izveidota efektīva konsultatīva sadarbības platforma, lai nodrošinātu iespējami plašu diasporas pārstāvību likumu un normatīvo aktu izstrādē, kā arī diasporas politikas attīstībai nozīmīgu lēmumu pieņemšanā.

Arī nākamajos trīs gados SIF turpinās administrēt diasporas NVO līdzfinansējuma programmu diasporas pilsoniskās līdzdalības veicināšanai. Programma paredz atklātā projektu konkursā saņemt atbalstu diasporas organizāciju pamatdarbības nodrošināšanai un darbības spēju stiprināšanai Latvijā un ārpus Latvijas reģistrētajām diasporas un citām NVO, jauniešu organizāciju izveidei, jaunu biedru piesaistei, satiklošanai un saiknes uzturēšanai ar Latviju. Tā piemēram, 2022. gadā SIF atbalstīja 16 šādus projektus. 2023. gadā SIF atbalstīja 13 diasporas NVO projektus. Šāda atbalsta nodrošināšanai arī nākamajos trīs gados ikgadēji ir paredzēts finansējums gandrīz 200 000 eiro apmērā. Jautājums par papildu nepieciešamo līdzekļu piešķiršanu NVO projektiem 250 000 *euro* apmērā 2025. gadā un turpmākajos gados tiks izskatīts Ministru kabinetā likumprojekta “Par valsts budžetu 2025.gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027.gadam” sagatavošanas un izskatīšanas procesā kopā ar visu ministriju un citu centrālo valsts iestāžu iesniegtajiem priekšlikumiem prioritārajiem pasākumiem atbilstoši valsts budžeta finansālajām iespējām.

Pilsoniskās un politiskās līdzdalības veicināšanai, līdzīgi kā diasporas saiknes stiprināšanai ar Latviju, svarīga ir komunikācija ar diasporu. Šim mērķim arī turpmākajos trīs gados tiks nodrošināts diasporas un remigrācijas tematikas atspoguļojums Latvijas un diasporas medijos. SIF administrētajā mediju atbalsta programmā tiek sniegts atbalsts diasporas mediju kapacitātes stiprināšanai, regulārai diasporai nozīmīgas informācijas publicēšanai diasporas medijos. Plānā ik gadu paredzēts finansējums 78 000 *euro* apmērā. Jautājums par papildu nepieciešamo līdzekļu piešķiršanu diasporas mediju atbalstam 150 000 *euro* apmērā 2025. gadā un turpmākajos gados tiks izskatīts Ministru kabinetā likumprojekta “Par valsts budžetu 2025.gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027.gadam” sagatavošanas un izskatīšanas procesā kopā ar visu ministriju un citu centrālo valsts iestāžu

iesniegtajiem priekšlikumiem prioritārajiem pasākumiem atbilstoši valsts budžeta finansiālajām iespējām.

Savukārt ĀM turpinās finansēt līdz 100 vēstniecību un diasporas organizāciju kopīgos projektus, kas vērsti uz diasporas saiknes ar Latviju stiprināšanu, iesaistot vairāk nekā 15 000 diasporas pārstāvju gandrīz 30 pasaules valstīs. Šādu projektu īstenošanai Plānā ik gadu tiek paredzēts finansējums 158 000 *euro* apmērā.. Jautājums par papildu valsts budžeta līdzekļu piešķiršanu diasporas organizāciju projektiem 50 000 *euro* apmērā 2025. gadā un turpmākajos gados tiks izskatīts Ministru kabinetā likumprojekta “Par valsts budžetu 2025.gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027.gadam” sagatavošanas un izskatīšanas procesā kopā ar visu ministriju un citu centrālo valsts iestāžu iesniegtajiem priekšlikumiem prioritārajiem pasākumiem atbilstoši valsts budžeta finansiālajām iespējām.

ĀM sadarbībā ar VK ik gadu rīkos starptautiskajās organizācijās strādājošo Latvijas profesionāļu forumu, pulcējot vairāk nekā 80 starptautiskajās organizācijās strādājošo Latvijas izcelsmes profesionāļu no vismaz 25 valstīm, lai pārrunātu Latvijas attīstības un ārpolitikas prioritātes. Foruma mērķis ir stiprināt Latvijā un starptautiskajās organizācijās strādājošo profesionāļu pastāvīgu neformālu sadarbību, kas jau šobrīd sniedz vērtīgu pienesumu starptautiski atvērtas un dinamiskas valsts pārvaldes attīstībā. Jautājums par papildu valsts budžeta līdzekļu piešķiršanu starptautiskās organizācijas strādājošo Latvijas profesionāļu foruma organizēšanai 15 000 *euro* apmērā 2025. gadā un turpmākajos gados tiks izskatīts Ministru kabinetā likumprojekta “Par valsts budžetu 2025.gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027.gadam” sagatavošanas un izskatīšanas procesā kopā ar visu ministriju un citu centrālo valsts iestāžu iesniegtajiem priekšlikumiem prioritārajiem pasākumiem atbilstoši valsts budžeta finansiālajām iespējām.

Lai nodrošinātu diasporas politiku un prioritāšu noteikšanu, ĀM turpina sadarboties ar LU DMPC. Centra veiktie pētījumi palīdz veidot uz pētījumu rezultātiem balstītu rīcībpolitiku diasporas un remigrācijas jomās, kas atspoguļojas arī šajā Plānā. ĀM turpinās apzināt aktuālās pētījumu vajadzības 2024.–2026. gadā, kas iepriekš tiks izdiskutētas ar valsts institūcijām un diasporas NVO, un ik gadu tiks veikti 1–2 pētījumi.

Lai dotu iespēju apzināt diasporas pilsonisko aktivitāti vēlēšanās, LU DMPC ar ĀM atbalstu plāno veikt pētījumu par ārvalstīs dzīvojošo Latvijas pilsoņu piedalīšanos vēlēšanās. Šobrīd ir uzsāktas diskusijas diasporas organizācijās par vēlēšanu rezultātiem un nepieciešamajiem uzlabojumiem vēlēšanu procesa uzlabošanai ārvalstīs, īpaši balsošanu pa pastu, jo šo iespēju 2022. gadā izmantoja ļoti neliels skaits vēlētāju, neraugoties uz būtiskiem atvieglojumiem, kas pirms 14. Saeimas vēlēšanām tika veikti šī procesa uzlabošanai.

Diasporas iesaiste Latvijas tautsaimniecības un zinātnes attīstībā

Viens no Diasporas likuma mērķiem ir veicināt diasporas iesaisti Latvijas tautsaimniecības un zinātnes attīstībā, kā arī valsts pārvaldē. Latvija ir ieinteresēta veidot abpusēji pilnveidojošas sinerģijas ar diasporu, iesaistot to ekonomiskajās aktivitātēs un veidojot vienotus ilgtermiņa mērķus sadarbībai ar diasporu. Ārvalstīs dzīvojošie ienes Latvijā jaunas idejas, vērtības un prakses, Latvija iegūst no profesionāļiem ar pasaules pieredzi.

IZM nodrošinās daudzfunkcionālā Latvijas zinātnes portāla *ResearchLatvia.gov.lv* uzturēšanu, kurā gan pieejama informācija par Latvijas zinātnes ekosistēmu, gan pētniecības programmām un darba iespējām Latvijā diasporas pētniekiem un studējošajiem, atbalstot diasporas akadēmiskā personāla docēšanu Latvijā. Tāpat paredzēts, ka *ResearchLatvia.gov.lv* ar katru nākamo gadu informācijas apkopojumam par diasporas zinātniekiem pievienos unikālus, ārvalstīs pastāvīgi dzīvojošu un strādājošu Latvijas izcelsmes zinātnieku profilus diasporas zinātnieku datubāzē, kā arī tiks veicināta portāla apmeklētība jaunās Eiropas Pētniecības telpas politikas programmas apspriešanai.

LIAA ir galvenā institūcija, kas veicina ekonomiskos sakarus ar diasporu. Aktuālie sadarbības virzieni sadarbībai ar diasporu ir atbalsts Latvijas uzņēmumiem eksporta tirgos, investīciju piesaiste, uzņēmumu izveide un paplašināšanās Latvijā, inovāciju un zinātnes komercializēšanas projekti (sadarbībā ar IZM), tūrisma plūsmu piesaiste Latvijai. Diasporas locekļi var izmantot savās mītnes valstīs vai nozarē gūtās specifiskās zināšanas, lai atbalstītu Latvijas uzņēmumu ienākšanu savas mītnes valsts tirgū, piemēram, daloties ar pieredzi, biznesa kontaktiem, ieteikumiem par biznesa kultūras atšķirībām utt. Iespējama diasporas iesaiste Latvijas kā tūrisma galamērķa popularizēšanā, sadarbībā ar mītnes zemes tūroperatoriem, konsultāciju sniegšana par investoru piesaisti vai mentorings uzņēmējdarbības attīstīšanai Latvijā, kā arī citas iespējas. Lai informētu diasporas pārstāvjus par sadarbības iespējām ar Latviju, 2023. gadā LIAA īstenoja vairāk kā 50 aktivitātes ar diasporas iesaisti, kas norisinājās 16 dažādās valstīs. Nozīmīga ir saziņa ar studējošajiem diasporas jauniešiem, lai viņus informētu par darba, prakses vai uzņēmējdarbības iespējām Latvijā.

Ciešs Latvijas partneris šīs prioritātes īstenošanā ir diasporas organizācijas. Kā tradicionāls diasporas uzņēmēju un profesionāļu tīklošanās piemērs ir minams PBLA kopā ar ĀM rīkotais PLEIF, kas saved kopā Latvijas un diasporas biznesa pasaules pārstāvjus no daudzām pasaules valstīm. 2023. gada 5. jūlijā LNB (pēc pēdējo gadu PLEIF norises attālinātā vai hibrīda formātā) forums atkal klātienē pulcēja 500 diasporas uzņēmēju no 25 valstīm. Šī gada foruma dalībnieki diskusijās pievērsās Latvijas ekonomikas attīstībai svarīgām nozarēm, tai skaitā biomedicīnai, medicīnas tehnoloģijām, farmācijai, zaļajām tehnoloģijām, viedajai enerģētikai, transportam un mobilitātei, lai atskatītos uz šajās nozarēs paveikto un veicinātu diskusijas par šo nozīmīgo jomu ietekmi uz Latvijas ekonomiku. Jāatzīmē, ka šis forums bija zīmīgs ar to, ka tika atzīmēti desmit gadi kopš pirmā PLEIF norises. Šādās sadarbības platformās Latvijas uzņēmumiem ir iespēja ar diasporas starpniecību veidot kontaktus ar citu valstu līdzīgu biznesa jomu pārstāvjiem un attīstīt eksporta vai citas sadarbības iespējas.

Atvasinoties no PLEIF, kopš 2017. gada kopīgas sadarbības rezultātā ASV tiek organizēta vērienīgākā Latvijas biznesa veicināšanas konference ASV “*Spotlight Latvia*”. Konferences galvenais organizators ir Latvijas-Amerikas Tirdzniecības kamera, kas to dara sadarbībā ar PBLA, ALA, Latvijas Republikas vēstniecību ASV un LIAA. “*Spotlight Latvia*” mērķis ir veicināt Latvijas kā biznesam pievilcīgas valsts tēlu ASV, sekmēt Latvijas uzņēmumu atpazīstamību, produkcijas un pakalpojumu noietu ASV tirgū, kā arī piesaistīt jaunas ārvalstu investīcijas Latvijai. Šo mērķu īstenošana ir Latvijai ārkārtīgi svarīga, un “*Spotlight Latvia*” ir lielākā un nu jau regulāra šāda veida Latvijas un ASV biznesa veicināšanas iniciatīva ASV teritorijā. 2023. gadā notika jau ceturtā Latvijas biznesa konference ASV “*Spotlight Latvia*”.

Konferences sesiju un paneldiskusiju galvenās tēmas bija Latvijas zinātnes un biznesa piedāvājums medicīnas, biomedicīnas un farmācijas jomā, datu sistēmu pielietojums medicīnā, bioekonomika dažādos pielietojuma laukos (piemēram, enerģētikā), Latvija kā IT servisa centrs.

Arī Latvijas izcelsmes zinātniekiem, strādājot ārvalstīs, ir iespējams veidot sadarbību ar Latvijas uzņēmumiem, augstskolām, zinātniskajām un valsts institūcijām, tai skaitā zināšanu pārnesei uz uzņēmējdarbību un konkurētspējīgu ideju attīstīšanā. Par tradīciju ir kļuvis Pasaules latviešu zinātnieku kongress. 2023. gadā notika 5. Pasaules latviešu zinātnieku kongress, kas pulcināja vienkopus dažādas jomas pārstāvošus zinātniekus no Latvijas un pasaules – vairāk nekā 1300 dalībnieku no 30 valstīm. Sadarbības stiprināšana ar zinātnes diasporu ir viens no IZM mērķiem ceļā uz Latvijas zinātnes starptautisko konkurētspēju, zināšanu pārnesei un starptautisko mobilitāti.

Lai apzinātu latviešu pētniekus ārvalstīs, ir veikta Latvijas diasporas pētnieku ārvalstīs izpēte, kā rezultātā ir izveidota datu bāze ar vairāk kā 600 diasporas zinātniekiem, kuri vēlētos dot ieguldījumu Latvijas attīstībā, lai arī viņu profesionālā karjera tiek būvēta ārvalstīs. IZM īsteno pasākumus sadarbības tīklu stiprināšanai un komunikācijas uzlabošanai par līdzdalības un sadarbības iespējām diasporas zinātniekiem ar Latvijas zinātniskajām institūcijām. Sadarbības tīkla veidošana ļauj diasporas zinātniekiem ar savas jomas pieredzi iesaistīties gan kopīgos projektos, gan arī rīcībpolitikas veidošanā. Sadarbības stiprināšana ar zinātnes diasporu ir viens no IZM mērķiem ceļā uz Latvijas zinātnes starptautisko konkurētspēju, zināšanu pārnesei un starptautisko mobilitāti. IZM izstrādā tālākus priekšlikumus tīklu paplašināšanai, kā arī komunikācijas pasākumus sadarbības stiprināšanai starp zinātnes diasporu un Latviju.

Plānā 2024.–2026. gadam tiks turpināta diasporas zinātnieku apzināšana un komunikācijas veicināšana sadarbības stiprināšanai starp zinātnes pārstāvjiem diasporā un Latvijā. Latvija aizvien lielāku uzmanību velta diasporas iesaistei ekonomiskajās aktivitātēs un veido vienotus ilgtermiņa mērķus sadarbībai, tādēļ diasporas iesaiste Latvijas tautsaimniecības un zinātnes attīstībā un satīklošana tiek izvirzīta par vienu no būtiskākajām prioritātēm arī nākamajiem trim gadiem. LIAA ir vadošā institūcija, kas īsteno mērķtiecīgu diasporas iesaisti tautsaimniecībā.

Aktuālie sadarbības virzieni sadarbībai ar diasporu būs diasporas iesaiste Latvijas starptautiskās atpazīstamības veicināšanā, uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšanā, eksporta veicināšanā un investīciju piesaistē, tūrisma nozares eksporta veicināšanā kā arī diasporas studentu un jauniešu auditorijas informēšana par inovatīvas uzņēmējdarbības iespējām Latvijā. Ar EM un LIAA atbalstu tiks apzināti Latvijas diasporas uzņēmēji un profesionāļi un veicināta to iesaiste Latvijas tautsaimniecības un zinātnes attīstībā. Tiek plānots, ka ikgadēji tiks uzrunāta diasporas auditorija (aptuveni 150 tūkstoši personu) par iespēju iesaistīties Latvijas tautsaimniecības veicināšanā, organizēti 30 tematiskie pasākumi ar diasporas iesaisti eksporta veicināšanai, investīciju piesaistei, uzņēmējdarbības attīstības un Latvijas starptautiskās atpazīstamības veicināšanai un uzsākti 20 projekti Latvijas eksporta veicināšanai un investīciju piesaistei, kā arī nodrošināta diasporas vai remigrantu līdzdalība 15 pasākumos, kuros auditorija tiek informēta par Latvijas eksporta veicināšanu, investīciju piesaisti,

uzņēmējdarbību un tās iespējām Latvijā, ik gadu paredzot finansējumu gandrīz 237 000 *euro* apmērā.

Turpināsies PBLA ar ĀM atbalstu rīkotais PLEIF, kas dod iespēju uzņēmējiem un profesionāļiem no Latvijas un diasporas biznesa pasaules pārstāvjiem diskutēt un piedāvāt labākos risinājumus Latvijas tautsaimniecības atbalstam, tai skaitā tiks turpināta ikgadējā “*Spotlight Latvia*” konference. Lai veicinātu diasporas uzņēmēju tīklošanu, domapmaiņu un informēšanu par notiekošajiem procesiem Latvijā, PBLA sadarbībā ar ĀM, LIAA, LB, EM PLEIF ietvaros 2024. gadā un 2026. gadā organizēs “biznesa brokastis”, pulcējot diasporas uzņēmējus un dažādu nozaru speciālistus, lai apspriestu aktuālos drošības un ekonomiskos izaicinājumus.

Atbalsts remigrācijai

Viens no Diasporas likuma pamatmērķiem ir nodrošināt labvēlīgus apstākļus remigrācijai. Latvija pēc neatkarības atjaunošanas no migrantu saņēmējvalsts ir kļuvusi par izceļošanas valsti. Lai gan parādījusies pozitīva tendence – 2021. gadā Latvijā imigrēja par 43,5 % un emigrēja par 8,2 % vairāk personu nekā 2020. gadā²², t. i., iebrukušo skaits bija piereiz lielāks nekā izbraukušo skaits. Depopulācija ir viens no lielākajiem Latvijas izaicinājumiem.

Kopš 2021. gada DKP ietvaros darbojas Remigrācijas koordinācijas darba grupa, kura ir izveidota ar mērķi nodrošināt regulāru starpinstitucionālu koordināciju remigrācijas atbalsta pasākumu plānošanā, īstenošanā un izvērtēšanā. Darba grupā ietilpst pārstāvji no ĀM, IZM, LM, LPS, NVA, VARAM, SIF un citām valsts iestādēm, kuras sniedz atbalsta pasākumus remigrantiem, kā arī DKP veidojošo diasporas organizāciju un nevalstiskā sektora pārstāvji. Darba grupas uzdevums ir plānot un izstrādāt jaunus atbalsta pasākumus remigrantiem, kā arī koordinēt finansējuma pieprasījumus remigrācijas atbalsta pasākumu īstenošanai.

2021. gadā vairāk nekā puse jeb 54,8 % no visu imigrantu kopskaita bija remigranti. Tas kopš datu par remigrantiem apkopošanas sākuma 2013. gadā ir vislielākais reģistrētais skaits Latvijas valstspiederīgo, kas gada laikā atgriezušies uz dzīvi Latvijā²³. Vērtējot Centrālās statistikas pārvaldes datus laika posmā no 2017. gada līdz 2021. gadam, remigrācijas procesam ir pozitīva tendence, taču tā nav pietiekoša, ņemot vērā lielo iepriekš emigrējušo skaitu. Remigranti dzīvošanai pamatā izvēlas Rīgas plānošanas reģionu, ņemot vērā tā ekonomiskās priekšrocības. No visiem remigrantiem 2021. gadā Rīgas plānošanas reģionā atgriezās 2987²⁴ personas jeb 43 % no visiem remigrantiem. Citos plānošanas reģionos katrā atgriezās vidēji 12–16 % no visiem remigrantiem. Līdz ar to būtiski ir atbalsta pasākumi cilvēkresursu piesaistei tieši reģionos ārpus Rīgas. Virkne būtisku pasākumu ir noteikti Ministru kabineta 2023. gada 27. jūnija sēdē apstiprinātajā informatīvajā ziņojumā “Par remigrācijas atbalsta

²² Latvija. Galvenie statistikas rādītāji 2023 (https://admin.stat.gov.lv/system/files/publication/2023-05/Nr_02_Latvija_Galvenie_statistikas_raditaji_2023_%2823_00%29_LV.pdf)

²³ 2021. gadā Latvijā atgriezušies septiņi tūkstoši iepriekš izceļojušo valstspiederīgo | Oficiālās statistikas portāls (<https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/iedzivotaji/migracija/preses-relizes/14179-remigrantu-izglitiba-un-ekonomiska?themeCode=IB>)

²⁴ Pētījums “Dzīves un darba iespējas reģionos kā veicinošie faktori ārējai un iekšējai remigrācijai”, 28. lpp.

pasākumu – uzņēmējdarbības atbalstu”²⁵. Tajā VARAM rosina, ka jaunais nodarbinātības atbalsts būtu īstenojams kā lokāls risinājums ar būtisku pašvaldību iesaisti, aptverot nozīmīgu skaitu pašvaldību, tādējādi kopumā stiprinot pašvaldību kapacitāti uzņēmējdarbības un nodarbinātības veicināšanas jomā. Šāds kombinētais risinājums atbilst arī pētījuma “Dzīves un Darba iespējas reģionos kā veicinošie faktori ārējai un iekšējai remigrācijai”²⁶ secinājumiem un priekšlikumiem.

Remigrācija nav process, kas notiek pats par sevi. Lai veicinātu remigrāciju, ir jābūt īpašiem atbalsta pasākumiem. Viens no tādiem ir atbalsts, ko sniedz reģionālie remigrācijas koordinatori. Šo atbalsta pasākumu VARAM un plānošanas reģioni īsteno kopš 2018. gada marta un tā reģionālos remigrācijas atbalsta ietvaros ar reģionālo remigrācijas koordinatoru starpniecību potenciālajiem remigrantiem ir iespēja saņemt konsultācijas par jautājumiem, kas saistīti ar atgriešanos konkrētā reģionā un pašvaldībā. Reģionālā pieeja ļauj sagatavot personalizētus piedāvājumus par nodarbinātības un izglītības iespējām, dzīvesvietu, sociālo pakalpojumu grozu konkrētajā pašvaldībā atbilstoši remigranta vajadzībām un interesēm. Ekonomiskie apsvērumi – darba vai uzņēmējdarbības iespējas – ir viens no būtiskākajiem jautājumiem remigrācijas gadījumā. Arī jaunākais remigrācijas pētījums 2022. gadā²⁷ norāda faktorus, kuri ir visbūtiskākie cilvēkiem, kuri vēlas atgriezties Latvijā, tai skaitā:

- nodarbinātības iespējas ar atbilstošu atalgojumu,
- informācija par nodarbinātības iespējām,
- atbalsta programmas uzņēmējdarbības, personiskā biznesa uzsākšanai,
- pašvaldības atbalsts dzīvojamās telpas meklēšanā un/vai nodrošināšanā,
- informācija par ārvalstu un Latvijas sociālās apdrošināšanas pakalpojumu salāgošanu,
- atbalsta persona, lai risinātu jautājumus, kas saistīti ar atgriešanos Latvijā.

Informācijas pieejamība par darba vietām, nodarbinātību un/vai uzņēmējdarbību, sociālo sistēmu koordināciju, mainot mītnes valsti, ir īpaši svarīga cilvēkiem, kas vēlas atgriezties Latvijā. Tāpēc reģionālie remigrācijas atbalsta pasākumi paredz arī uzņēmējdarbības un nodarbinātības atbalstu. Kopumā divu gadu laikā konsultācijas saņēmuši vairāki tūkstoši cilvēku, un ar koordinatoru atbalstu Latvijā no 2021. gada marta līdz 2023. gada septembrim ir atgriezušās 1842 personas.

No visiem remigrantiem 74,4 % bija vecumā no 25 līdz 64 gadiem. Bieži jaunas ģimenes ar pirmsskolas un skolas vecuma bērniem izvēlas atgriezties, lai bērni mācītos Latvijā, kas nosaka bērnu (līdz 14 gadiem) un 25–34 gadus veco iedzīvotāju augsto īpatsvaru (attiecīgi

²⁵ Par remigrācijas atbalsta pasākumu – uzņēmējdarbības atbalstu (mk.gov.lv) apstiprināts MK 2023. gada 27. jūnijā (prot. Nr. 34 64. §) (https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/d12739c9-b4fa-4c6d-9c93-7733f4ef4944)

²⁶ Atgriešanas Latvija - pētījuma zinojums.pdf (https://www.diaspora.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/diaspora/petijumi/Atgriešanas_Latvija_-_petijuma_zinojums.pdf)

²⁷ Atgriešanas Latvija - pētījuma zinojums.pdf (https://www.diaspora.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/diaspora/petijumi/Atgriešanas_Latvija_-_petijuma_zinojums.pdf)

12,5 % un 19,8 %) remigrantu skaitā²⁸. Cilvēkiem, atgriežoties Latvijā, viens no aktuālākajiem jautājumiem ir informācijas pieejamība par valsts un pašvaldību atbalstu ģimenēm ar bērniem – uz to norāda 19,4 % respondentu pētījumā “Dzīves un darba iespējas reģionos kā veicinošie faktori ārējai un iekšējai remigrācijai”²⁹. Pēc dzīvošanas ārvalstīs Latvijā atgriezušos bērnu latviešu valodas zināšanas bieži vien nav pietiekamas, lai viņi varētu iekļauties Latvijas izglītības iestādēs. Lai remigrējušiem bērniem un viņu ģimenēm palīdzētu ātrāk apgūt latviešu valodu, LVA ir izstrādājusi metodiku un ieteikumus skolu pedagogiem. Arī pieaugušajiem tiek piedāvāta iespēja apgūt latviešu valodu – SIF pārraudzībā tiek īstenoti valodu apmācību kursi, lai veicinātu remigrējušo un viņu ģimenes locekļu integrāciju Latvijā.

Diasporas likuma pieņemšana sekmējusi grozījumu izstrādi vairākos citos likumos, lai mazinātu birokrātiskos šķēršļus un noteiktu konkrētus atbalsta pasākumus remigrantiem. Ir pieņemti grozījumi Dzīvesvietas deklarēšanas likumā, likumā “Par maternitātes un slimības apdrošināšanu”, likumā “Par valsts sociālo apdrošināšanu”, kā arī Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā.

Plānā 2024.–2026. gadam, ņemot vērā demogrāfiskos izaicinājumus (īpaši Latvijas reģionos), atbalsts remigrācijai ir nozīmīgs ieguldījums valsts tālākajā attīstībā, tādēļ ir būtiski sniegt iespējami plašu informatīvu atbalstu un individuālas konsultācijas darba, mājošanas, izglītības un citos ar remigrāciju saistītos jautājumos. Vienlaikus koordinators ir arī atbalsta persona, kas palīdz ārvalstīs esošajiem tautiešiem attālināti izvērtēt priekšrocības pārdomātam lēmumam, kā arī sagatavoties, lai veiksmīgi atgrieztos Latvijā. Līdz ar to arī nākamajos trīs gados tiks īstenots reģionālo remigrācijas koordinātu tīkla atbalsta pasākums. Ikgadēji paredzēts sagatavot vismaz 1500 personalizētus piedāvājumus remigrantiem, kā arī laika posmā no 2024. gada līdz 2026. gadam uz dzīvi Latvijā ar koordinātu atbalstu plānots atgriezt ne mazāk kā 1750 personas. Reģionālo remigrācijas koordinātu un ar to darbību saistīto atbalsta pasākumu īstenošanai ikgadēji ir paredzēts finansējums vairāk nekā 220 000 *euro* apmērā.

Reģionālajā attīstībā izšķiroša loma ir uzņēmējdarbības videi reģionos, jo tā sniedz nodarbinātības iespējas un līdz ar to labklājību iedzīvotājiem, stimulē iedzīvotāju palikšanu dzīvesvietās vai rada labvēlīgus apstākļus remigrācijas procesam. ņemot vērā cilvēkresursu trūkumu reģionos, būtiski veidot tādas atbalsta instrumentus, kas tieši veidā būtu mērķēti uz cilvēkresursu piesaisti reģioniem. Remigrācijas gadījumā tieši ekonomiskie apsvērumi – labi apmaksātas darba vietas un uzņēmējdarbības iespējas, kā arī informācijas pieejamība par tām – ir īpaši svarīgi. Tāpēc reģionālie remigrācijas atbalsta pasākumi, ko īsteno VARAM, paredz arī atbalstu uzņēmējdarbībai un nodarbinātībai. Līdz ar to 2024.–2026. gadā VARAM piedāvā esošā prioritārā pasākuma “Diasporas likuma normu īstenošanai (atbalsta pasākums remigrācijas veicināšanai “Reģionālās remigrācijas koordinators”)” ietvaros īstenot atbalsta pasākumu “Reģionālo remigrācijas atbalsta pasākumu īstenošana”. Tādējādi tiks nodrošināts atbalsts remigrantiem. Kopējais plānotais valsts budžeta finansējums ir 400 000 *euro* jeb

²⁸ Latvija. Galvenie statistikas rādītāji 2023 (https://admin.stat.gov.lv/system/files/publication/2023-05/Nr_02_Latvija_Galvenie_statistikas_raditaji_2023_%2823_00%29_LV.pdf)

²⁹ Atgriešanās Latvijā - pētījuma ziņojums.pdf (https://www.diaspora.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/diaspora/petijumi/Atgriesanas_Latvija_-_petijuma_zinojums.pdf)

80 000 *euro* katram plānošanas reģionam ikgadēji. Vienlaikus valsts budžeta finansējumu plānots novirzīt kā līdzfinansējumu pašvaldību uzņēmējdarbības atbalsta konkursiem, tādējādi piesaistot papildus gan pašvaldību finansējumu, gan privāto līdzfinansējumu un sasniedzot aktivitātei plašāku ietekmi. Atbalsts tiek sniegts komersantiem jaunu produktu un/vai pakalpojumu attīstībai, nodrošinot remigrācijas priekšnoteikumus reģionos. Atbalsta rezultātā plānoti ne mazāk kā 50 remigrantu jaunie uzņēmumi vai radītas vismaz 50 jaunas darba vietas remigrācijas atbalstam.

Papildus reģionālajiem remigrācijas atbalsta pasākumiem NVA/EURES veic preventīvo darbu, nodrošinot ekspertīzi par būtiskiem jautājumiem pirms atgriešanās: nodrošina informācijas pieejamību diasporai par remigrācijas un darba iespējām Latvijā, sniedz konsultācijas par sociālās drošības koordinēšanas un starpvalstu nodokļu jautājumiem, organizē pasākumus potenciālo remigrantu uzrunāšanai, rīkojot tiešsaistes darba gadatirgus "Darba un karjeras dienas Latvijā", vebinārus "Gribu atgriezties Latvijā! Ar ko sākt?" un pasākumus sadarbībā ar citām Latvijas valsts iestādēm par aktuālajiem jautājumiem remigrantiem (pensijas pieprasīšana, bezdarbnieka pabalsta eksports), kā arī piedalās diasporas organizētos pasākumos u.c.

Lai nodrošinātu remigrējušo bērnu veiksmīgu iekļaušanos Latvijas izglītības sistēmā, SIF pārraudzībā tiek īstenoti tiešsaistes latviešu valodas apmācību kursi, lai veicinātu gan pieaugušo remigrējušo peronu un viņu ģimenes locekļu, gan bērnu integrāciju Latvijas sabiedrībā. Katru gadu plānots apmācīt 32 personas, šim mērķim ikgadēji paredzot finansējumu 34 149 *euro*.

LVA atbilstoši savai kompetencei un budžeta iespējām ir nodrošinājusi dažādus remigrācijas atbalsta pasākumus: kursus, meistarklases un pieredzes apmaiņas pasākumus Latvijas pedagogiem, kuri strādā ar bērniem no remigrantu ģimenēm. Ierobežotā budžeta dēļ līdz šim nav bijusi iespēja organizēt plašākus pasākumus. Plānotā ikgadējā domnīca dažādās darbnīcās un diskusijās ļaus līdzdarboties pētniekiem, augstskolu mācībspēkiem, remigrantu vecākiem, Latvijas pedagogiem, pašvaldību un atbalstošo institūciju pārstāvjiem.

Vienlaikus jāizstrādā atbalsta instrumenti remigrējušo bērnu iekļaušanai Latvijas izglītības sistēmā, par ko plaši ticis diskutēts DKP Remigrācijas koordinācijas darba grupā.

Ik gadu sadarbībā ar PMLP tiek plānots organizēt informācijas dienu ciklu par jautājumiem, kas skar remigrāciju, uzturēšanās atļauju noformēšanu remigrantu dzīvesbiedriem, naturalizāciju, pilsonības iegūšanu u.c. jautājumiem.

Lai nodrošinātu diasporas politiku un prioritāšu noteikšanu, ĀM jau kopš 2014. gada veiksmīgi sadarbojas ar LU DMPC, kurā uzkrājusies apjomīga zināšanu bāze par diasporas un remigrantu situāciju un vajadzībām. Centra veiktie pētījumi palīdz veidot uz pētījumu rezultātiem balstītu rīcībpolitiku diasporas un remigrācijas jomās. ĀM turpinās apzināt aktuālās vajadzības 2024.–2026. gadā pētījumiem, kas iepriekš tiks izdiskutētas ar valsts institūcijām un NVO.

III Veicamie pasākumi, darbības rezultāti un rezultatīvie rādītāji

Plāna mērķis	Plāna mērķis ir nodrošināt mērķtiecīgu virzību uz Diasporas likumā nostiprinātajiem mērķiem (2. pants) un diasporas politikas uzdevumu (4. pants) izpildi, t.sk. stiprināt diasporas nacionālo identitāti un piederību Latvijai; veicināt diasporas saikni ar Latvijas kultūru, ekonomiku, tautsaimniecību, valsts pārvaldi un zinātni; nodrošināt labvēlīgus apstākļus remigrācijai; atbalstīt diasporas pilsonisko un politisko līdzdalību; atbalstīt diasporas pašorganizēšanos un diasporas organizācijas.
Politikas rezultāts un rezultatīvais rādītājs	Nostiprināta diasporas nacionālā identitāte, piederība Latvijai, palielināta diasporas iesaiste Latvijā notiekošajos sabiedriskajos procesos, veicināta diasporas pašorganizēšanās un diasporas organizāciju kapacitāte, diasporas iesaiste Latvijas tautsaimniecības, zinātnes un valsts pārvaldes attīstībā, kā arī nodrošināti labvēlīgi apstākļi remigrācijai.
1. rīcības virziens: Latviskās identitātes un piederības Latvijai stiprināšana, latviešu valodas un kultūras saglabāšana diasporas mītnes zemēs	
Attiecināmie politikas plānošanas dokumenti	Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam; Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam; Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam “Kultūrvalsts”.
Politikas mērķis: nostiprināt diasporas latvisko identitāti un piederību Latvija, sekmēt latviešu valodas un kultūras saglabāšanu diasporā	
Politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji	1) Diasporas iesaiste un piedalīšanās pasākumos, kuru mērķis ir piederības stiprināšana Latvijai, palielinās vai ir vismaz nemainīga. 2) Nodrošinātas latviešu valodas apguves iespējas dažādās diasporas mērķa grupās, īpaši bērniem un jauniešiem – grupā ar visaugstāko asimilācijas risku. Rādītājs: skolēnu skaits līdzfinansējumu saņēmušajās diasporas latviešu skolās: 2026. gadā – 1800 (avots: LVA dati). 3) Nodrošināti radoši un laikmetam atbilstoši valodas apguves instrumenti – tālmācības iespējas, pašmācības iespējas un to pieejamība diasporai. Rādītājs: digitālo latviešu valodas apguves resursu lietotāju skaits diasporā 2026. gadā – 40 000 (avots: LVA dati). 4) Sniegts atbalsts diasporas izglītotājiem profesionālās kompetences pilnveidē un metodikā. Rādītājs: diasporas izglītotāju profesionālās pilnveides pasākumu (klātienē un attālināto) dalībnieku skaits gadā 2026. gadā: 250 (avots: LVA dati).

Nr.	Uzdevums/ Pasākums	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas un citi īstenotāji	Izpildes termiņš	Nepieciešamais budžets gadā (indikatīvi) un finansējuma avots, euro
<i>1.1. Veicināt latviešu valodas saglabāšanu diasporā</i>							
1.1.1.	Sniegt atbalstu latviešu valodas apguvei diasporā	Nodrošināts finansiāls atbalsts diasporas latviešu skolu darbībai	Finansiālu atbalstu saņēmušas vismaz 60 diasporas latviešu skolas, tajās izglītoti 1800 diasporas bērni un jaunieši	IZM	LVA, PBLA, ELA	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	166 000 VBF 33 200 ³⁰ VBF
		Nodrošināta latviešu valodas apguve tālmācībā diasporas skolēniem, tajā skaitā jauniešiem	Latviešu valodu tālmācībā apguvuši 260 diasporas skolēni	IZM	LVA	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	179 000 VBF
		Nodrošināta Latvijas pedagogu līdzdalība diasporas vasaras vidusskolu mācību procesā un diasporas organizētās nometnēs ārpus Eiropas	Diasporas vasaras vidusskolās un nometnēs līdzdarbojušies 23 Latvijas pedagogi	IZM	LVA, PBLA	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	121 845 VBF
		Nodrošināta latviešu valodas apguves pieejamība attālos pasaules reģionos	Nodrošināta skolotāju darbība klātienē un/vai attālināti 5 (8) ³¹ vietās attālos pasaules reģionos	IZM	LVA	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	30 860 VBF 16 800 ³² VBF

³⁰ Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā

³¹ Iekavās norādītais rezultatīvā rādītāja lielums attiecas uz situāciju, ja tiek piešķirts papildu finansējums.

³² Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā.

1.1.2.	Koordinēt un nodrošināt sistemātisku diasporas izglītotāju profesionālo pilnveidi un diasporas vecāku izglītošanu	Organizēta diasporas izglītotāju vasaras skola Latvijā	3 dienu diasporas izglītotāju vasaras skolā Latvijā piedalījušies 60 diasporas izglītotāji	IZM	LVA	Ikgadēji (līdz 31.12.20 26.)	50 000 VBF
		Organizēti metodikas kursi, semināri un meistarklases diasporas mītnes zemēs un tiešsaistē	Kursos, semināros un meistarklasēs izglītoti 200 diasporas skolotāji, 50 vecāki	IZM	LVA	Ikgadēji (līdz 31.12.20 26.)	36 000 VBF
		Finansēta diasporas skolotāju tālmācības studiju programmas “Latviešu valodas kā svešvalodas skolotājs” īstenošana	Studiju programmu absolvējuši 15 diasporas skolotāji	IZM	LU	Ikgadēji (līdz 31.12.20 25.)	23 232 VBF
1.1.3.	Sniegt atbalstu izglītojošu pasākumu īstenošanai diasporas skolotājiem, bērniem un jauniešiem	Nodrošināta izglītojošu pasākumu organizēšana un pieejamība latviešu valodas apguves un lietojuma veicināšanai diasporā (īpaši diasporas skolotāju kursi, semināri, konferences un izglītojoši pasākumi jauniešiem)	Finansēti 6 izglītojoši pasākumi, kuros piedalījušies 200 dalībnieku	IZM	LVA, PBLA, ELA	Ikgadēji (līdz 31.12.20 26.)	60 000 VBF
			Līdzfinansēta 40 diasporas izglītotāju dalība profesionālās pilnveides pasākumos Latvijā un diasporas mītnes zemēs	IZM	LVA, PBLA, ELA	Ikgadēji (līdz 31.12.20 26.)	12 000 ³³ VBF
			Nodrošināta 3 lektoru līdzdalība diasporas skolotāju izglītojošajos pasākumos ASV, Kanādā, Austrālijā	IZM	LVA, PBLA	Ikgadēji (līdz 31.12.20 26.)	18 000 ³⁴ VBF
		Organizētas izglītojošas diasporas bērnu un jauniešu nometnes ar pastiprinātu latviešu valodas apguves ievirzi Latvijā un Eiropas valstīs	Finansētas 4 izglītojošas diasporas bērnu un jauniešu nometnes	IZM	Diasporas NVO	Ikgadēji (līdz 31.12.20 26.)	54 224 VBF

³³ Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā.

³⁴ Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā.

		Latvijas augstskolā organizēta latviešu valodas un kultūras vasaras skola diasporas jauniešiem	Latviešu valodas un kultūras vasaras skolā izglītoti 20 diasporas jaunieši	IZM	LVA, Latvijas augstskola	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	10 000 VBF
		Organizēti motivējoši konkursi un izglītojoši pasākumi diasporas bērniem un jauniešiem	Konkursos un izglītojošos pasākumos piedalījušies 300 diasporas bērni un jaunieši	IZM	LVA	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	25 000 VBF
1.1.4.	Nodrošināt mācību un metodisko līdzekļu, informatīvo materiālu izstrādi un pieejamību diasporai	Nodrošināta latviešu valodas apguves mācību un metodisko līdzekļu, digitālo resursu un informatīvo materiālu izstrāde, pilnveide un pieejamība	Digitālo latviešu valodas apguves resursu lietotāju skaits diasporā: 2024. gadā – 38 000; 2025. gadā – 39 000; 2026. gadā – 40 000. Uzturēta, papildināta un atjaunota vietne www.maciunmacies.lv , tajā skaitā tās apakšresursi www.elaiapa.lv , www.epupa.valoda.lv , www.sazinastilts.lv .	IZM	LVA	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	109 989 VBF
		Nodrošināta mācību materiālu meklētāja vietnes diasporas skolotājiem www.sietins.lv saturiskā papildināšana un pilnveide, tehniskā atjaunošana un uzturēšana	Veikta www.sietins.lv saturiskā papildināšana un pilnveide, tehniskā atjaunošana un uzturēšana (6000 indeksēšanas vienības)	IZM	LVA, PBLA	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	30 000 ³⁵ VBF
1.1.5.	Saskaņā ar Diasporas likumu un atbilstoši diasporas pieprasījumam	Nodrošināta valsts valodas prasmju pārbaude diasporā; diasporas	50–80 diasporas pārstāvji ikgadēji kārto valsts valodas	IZM	VISC	Ikgadēji (līdz	37 000 VBF

³⁵ Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā.

	nodrošināt valsts valodas prasmes pārbaudes procesu un sniegt konsultatīvu, informatīvu atbalstu valsts valodas prasmes pārbaudes pretendentiem	izglītības nozares pārstāvjiem un pedagogiem nodrošināta informācija par valsts valodas prasmes pārbaudes procesa aktualitātēm un sagatavoti pārskati par rezultātiem	prasmju pārbaudi; notikuši vismaz trīs semināri			31.12.2026.)	
		Izstrādāti diasporas jauniešiem un bērniem saturiski piemēroti valsts valodas prasmes pārbaudes materiāli sešos valodas prasmes līmeņos	Ik gadu katram līmenim izstrādāti divi uzdevumu komplekti klausīšanās prasmes, lasītprasmes, rakstītprasmes, runātprasmes pārbaudei; kopā gadā 12 komplekti	IZM	VISC	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	12 000 VBF
		Izstrādāti pašpārbaudes tiešsaistē izpildāmi uzdevumi	Katrai vecuma grupai (3 grupām) izstrādāti sešos līmeņos objektīvi vērtējami (valodas lietojuma, lasīšanas un klausīšanās) uzdevumu komplekti; kopā gadā 18 komplekti	IZM	VISC	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	19 000 VBF
1.2. Stiprināt diasporas piederību Latvijai, saglabāt nacionālo identitāti un veicināt vienotu kultūras un vēsturisko vērtību apzināšanos un saglabāšanu diasporā							
1.2.1.	Atbalsta sniegšana diasporas organizācijām Dziesmu un deju svētku procesa nepārtrauktības nodrošināšanai to mītnes zemēs	Nodrošināts atbalsts ar Dziesmu un deju svētku tradīcijas ilgtspēju saistītu pasākumu rīkošanai un norisei diasporas mītnes zemēs	Ik gadu sniegts atbalsts vismaz viena (divu) ³⁶ liela un piecu (astoņu) nelielu pasākumu rīkošanai un norisei diasporas mītnes zemēs	KM	Diasporas NVO	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	70 000 VBF 30 000 ³⁷ VBF

³⁶ Kultūras ministrijas pasākumos (1.2.2., 1.2.4., 1.2.5., 1.2.6., 2.2.3. un 2.3.2) iekavās norādītais rezultatīvā rādītāja lielums attiecas uz situāciju, ja tiek piešķirts papildu finansējums.

³⁷ Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā.

1.2.2.	Metodiskā atbalsta sniegšana diasporas pašdarbības kopu darbībai mītnes zemēs	Semināros, meistarklasēs un līdzīgos pasākumos sniegts atbalsts koru, deju, folkloras un citu pašdarbības kopu vadītājiem Dziesmu un deju svētku repertuāra apguvei, tautas tērpa tradīcijas kopšanai u.tml.	Ik gadu sniegts metodiskais atbalsts vidēji 80 (100) pašdarbības (koru, deju, folkloras u.c.) kopu vadītājiem	KM	LNKC	Ikgadēji (līdz 31.12.20 26.)	33 000 VBF 7 000 ³⁸ VBF
1.2.3.	Atbalsta nodrošināšana diasporas pašdarbības kopu mēģinājumu procesam un darbībai kā būtiskai Dziesmu un deju svētku tradīcijas daļai	Atbalstīta dažādas nozares pārstāvošu diasporas pašdarbības kopu (koru, deju un folkloras kopu, amatierteātru, ansambļu u.tml.) darbība mītnes zemēs	Ik gadu atbalstītas 56 kopas	KM	Diasporas NVO	Ikgadēji (līdz 31.12.20 26.)	84 000 VBF
1.2.4.	Atbalsta nodrošināšana diasporas un Latvijas bērnu kopējām nometnēm	Atbalstīti vismaz desmit (14) projekti bērnu nometņu organizēšanai Latvijā un diasporas mītnes zemēs	Ik gadu īstenoti desmit (14) projekti ar vidēji 35 dalībniekiem vienā nometnē	KM	SIF	Ikgadēji (līdz 31.12.20 26.)	156 516 ³⁹ V BF 50 000 ⁴⁰ VBF
1.2.5.	Atbalsta sniegšana diasporā iedibināto programmu vairākpaaudžu ģimeņu sadarbībai	Sniegts atbalsts vairākpaaudžu ģimeņu 3x3 saietu rīkošanai diasporas mītnes zemēs un Latvijā	Ik gadu atbalstīta vismaz piecu (septiņu) saietu norise Eiropā, ASV, Austrālijā un Latvijā vidēji ar 100 dalībniekiem vienā saietā	KM	Diasporas NVO	Ikgadēji (līdz 31.12.20 26.)	70 000 VBF 30 000 ⁴¹ VBF
1.2.6.	Atbalsta sniegšana diasporā iedibināto programmu latviešu	Sniegts atbalsts diasporas un latviešu jauniešu 2x2 semināru un regulāra Pasaules latviešu –	(1) Ik gadu atbalstīta divu (trīs) jauniešu nometņu norise vidēji ar 65 dalībniekiem vienā nometnē	KM	Diasporas NVO	(1) Ikgadēji (līdz 31.12.20 26.)	13 000 VBF

³⁸ Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā.

³⁹ Ir iekļautas administratīvās izmaksas

⁴⁰ Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā.

⁴¹ Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā.

	jauniešu identitātes vecināšanai un sadarbībai	diasporas un Latvijas – jauniešu foruma rīkošanai	(2) Atbalstīta Pasaules jauniešu foruma organizēšana			(2) Ikgadēji, sākot no 2025. gada (līdz 31.12.20 26.)	7 000 ⁴² VBF (2) 10 000 VBF ⁴³
1.2.7.	Atbalsta sniegšana diasporas bērnu līdzdalībai lasīšanas veicināšanas programmā "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija"	Veicināta diasporas bērnu lasīšana latviešu valodā	Ik gadu programmā iesaistīti vismaz 65 diasporas kopienu centri no 25 diasporas mītnes zemēm Iegādāti grāmatu komplekti un nogādāti diasporas kopienu centros	KM	LNB	Ikgadēji (līdz 31.12.20 26.)	44 321 VBF
1.2.8.	Diasporas arhīvu saglabāšana un pieejamības nodrošināšana diasporas mītnes zemēs, tostarp – apzināšanai, izpētei, sakārtošanai, digitalizācijai	(1) Nodrošināta diasporas centrālo organizāciju arhīvos un diasporas mītņu zemju arhīvos esošā dokumentārā mantojuma sakārtošana un saglabāšana, veicināta diasporas arhīvu pieejamība sabiedrībai. (2) Sniegts atbalsts diasporas iniciatīvām arhīvu materiālu un dokumentārā mantojuma apstrādei un saglabāšanai.	(1) Ikgadēji komandējumi, lai apstrādātu diasporas mītnes zemju arhīvos nodoto un diasporas centrālo organizāciju arhīvos glabāto trimdas un diasporas dokumentāro mantojumu. - Pilnveidota LNA digitālā platforma un datu bāzes trimdas un diasporas digitalizētā dokumentārā mantojuma uzkrāšanai, saglabāšanai un pieejamības nodrošināšanai. (2) Pastāvīgi attīstīts vienots digitāls rīks diasporas arhīvu materiālu saglabāšanai un pieejamības nodrošināšanai.	KM	LNA, Diasporas NVO	Ikgadēji (līdz 31.12.20 26.)	(1) 37 000 VBF (2) 8 576 VBF 15 000 ⁴⁴ VBF

⁴² Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā.

⁴³ Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā.

⁴⁴ Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā.

			- Īstenotas praktiskas diasporas iniciatīvas dokumentārā mantojuma un arhīvu saglabāšanai (stipendijas, pārvietošanās izdevumu segšana u.tml.)				
1.2.9.	Atbalsts latviešu diasporas mākslas saglabāšanai un eksponēšanai Latvijā	Nodrošināta diasporas mākslinieku oriģināldarbu kolekcijas pieejamība Latvijā pastāvīga, padziļināta un visaptveroša ieskata gūšanai par trimdas un diasporas mākslas attīstību	- Pastāvīgi izstādīti diasporas mākslinieku vizuālās mākslas darbi publikai pieejamās un mākslas darbu izstādīšanai piemērotās telpās. - Ik gadu sarīkota vismaz viena sezonāla vai ceļojoša izstāde	KM	Diasporas NVO	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	12 000 VBF 6 000 ⁴⁵ VBF
1.2.10.	Atbalsts diasporas materiālās kultūras un vēstures mantojuma apzināšanai, saglabāšanai, komplektēšanai un komunikēšanai sabiedrībai	(1) Pētniecībai un izglītošanas nolūkam izveidots diasporas materiālās kultūras un vēstures mantojuma krājums. (2) Sagatavotas un izdiskutētas iestrādes pastāvīgas diasporas vēstures ekspozīcijas izveidei.	(1) Ik gadu paplašināts muzeja priekšmetu krājums, sagatavota izstāde/ izglītojoša programma un publiski pasākumi par diasporas daudzveidīgo pieredzi. (2) Sekmēta pastāvīgas trimdas un diasporas vēstures mantojuma ekspozīcijas izveide.	KM	Diasporas NVO	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	(1) 30 000 VBF 10 000 ⁴⁶ VBF (2) Papildus nepieciešams finansējums
1.2.11.	Diasporas mūziķu iedibināti meistarkursi Latvijas un diasporas jauno mūzikas talantu skološanā	Sniegt atbalstu izcilu latviešu diasporas un Latvijas mūziķu un mācītbspēku vadītu starptautisku latviešu jauno mūziķu	Ik gadu atbalstīta meistarkursu norise jaunajiem latviešu mūziķiem vidēji ar 80 dalībniekiem vienā meistarkursu nometnē	KM		Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	15 000 ⁴⁷ VBF

⁴⁵ Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā.

⁴⁶ Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā.

⁴⁷ Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā.

		meistarkursu norisei Latvijā					
--	--	---------------------------------	--	--	--	--	--

2. rīcības virziens: diasporas pilsoniskās un politiskās līdzdalības veicināšana							
Attiecināmie politikas plānošanas dokumenti			Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam; Nacionālās drošības koncepcija; Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam; Latvijas Piektais nacionālais atvērtās pārvaldības rīcības plāns 2022.–2025. gadam; Valsts stratēģiskās komunikācijas un informatīvās telpas drošības koncepcijas 2022.–2027. gadam ieviešanas plāns.				
Politikas mērķis: veicināt diasporas politisko un pilsonisko līdzdalību Latvijā notiekošajā, lai stiprinātu diasporas pārstāvju piederības sajūtu Latvijai un vairotu līdzatbildību par valsts un sabiedrības attīstību.							
Politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji			1) Diaspora piedalās diasporas politikas izstrādē un īstenošanā. 2) Stiprināta diasporas organizāciju kapacitāte, pieaugusi diasporas organizāciju aktivitāte un organizēto pasākumu un iniciatīvu skaits. 3) Stiprināta diasporas mediju darbības ilgtspēja un noturība. 4) Veicināta balsstiesīgo diasporas pārstāvju iesaiste vēlēšanās.				
Nr.	Uzdevums/Pasākums	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas un citi īstenotāji	Izpildes termiņš	Nepieciešamais budžets gadā, euro (indikatīvi) un finansējuma avots
2.1. Veicināt diasporas pilsonisko un politisko līdzdalību							
2.1.1.	Nodrošināt diasporas iesaisti politikas plānošanas dokumentu un normatīvo aktu izstrādē (it īpaši ar diasporu saistīto)	Valsts institūcijās uzlabota izpratne par diasporas iesaisti politikas plānošanas procesā un regulējuma izstrādē un ietekmes uz diasporu novērtēšanā un	1) uzturēts un papildināts (ĀM) komunikācijas tīkls ar diasporas pārstāvjiem (organizācijām, ekspertiem); 2) apkopota informācija par diasporu interesējošām jomām un aktuālajiem jautājumiem (ĀM ar Diasporas konsultatīvās padomes	VK, ĀM	ĀM/ Citas valsts institūcijas VAS	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	1000 VBF

		diasporas iesaistes nodrošināšana	starpniecību); 3) regulāri tiek apkopoti un publiskoti portālā TAP iesniegtie ministriju plāni attiecībā uz plānotajiem tiesību aktu projektiem un jauniem politikas plānošanas dokumentiem, kas skar diasporu un par tiem informēti diasporas pārstāvji, nodrošinot ieinteresēto personu iesaisti to izstrādes procesā (ĀM); 4) sagatavots mācību saturs valsts pārvaldes darbiniekiem par diasporas iesaisti tiesību aktu izstrādes un attīstības plānošanas procesā, kā arī nodrošināta tā iekļaušana VAS mācību sistēmā, informāciju iekļaujot arī atbilstošos metodiskos materiālos un mācībās (ĀM sadarbībā ar VAS un konsultējoties ar diasporas organizācijām); 5) reizi gadā organizēts diasporas un valsts pārvaldes sadarbības tiešsaistes seminārs, lai sniegtu informāciju par diasporai aktuāliem jautājumiem un diskutētu par sadarbības virzieniem, uzraudzītu Diasporas likuma ieviešanu un izvērtētu Diasporas rīcības plāna ieviešanas gaitu un ietekmi attiecībā uz valsts pārvaldes un nozaru rīcībpolitiku attīstību un				
--	--	--	---	--	--	--	--

			starptautisko sadarbību; (ĀM sadarbībā ar VK) 6) Diasporas pārstāvji iekļauti nozaru konsultatīvajās padomēs, īpaši attiecībā uz valsts ārējā tēla koordināciju, sabiedrības saliedētību, zinātnes, tautsaimniecības un valsts pārvaldes attīstību				
2.1.2.	Nodrošināt Diasporas konsultatīvās padomes darbību	Veicināta saskaņotas diasporas politikas izstrāde un ikgadējo prioritāšu noteikšana, kā arī sekmēta diasporas politikas īstenošana un novērtēšana	Rīkotas vismaz 4 sēdes gadā	ĀM	EM/IZM/KM/VK/IeM/LM/NEPLP/SIF/Saeima/VARAM/Diasporas NVO un LPS	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	3 300 VBF 2 700 ⁴⁸ VBF
2.1.3.	Veicināt balsstiesīgo diasporas pārstāvju iesaisti vēlēšanās, pilnveidojot vēlēšanu pieejamību un informētību par balsošanas iespējām ārvalstīs	Izveidots informatīvo un skaidrojošo materiālu kopums, kas ietver vizuālos materiālus, seminārus un diskusijas diasporas pārstāvjiem par vēlēšanu procesu norisi Latvijā, praktiskajām iespējām piedalīties vēlēšanās, atrodoties ārvalstīs, balsošanas procesu, pieejamajām balsošanas vietām un veidiem, t.sk. pasta balsošanu	Pieaugusi potenciālo vēlētāju informētība par 2024. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanām, 2025. gada pašvaldību un 2026. gada Saeimas vēlēšanām, to norisi un balsošanas iespējām, atrodoties ārvalstīs	CVK	ĀM	Atbilstoši vēlēšanu sagatavošanas kalendāram	18 600 VBF 2024. gadā 17 100 VBF 2025. gadā 18 810 VBF 2026. gadā
2.2. Veicināt diasporas pašorganizēšanos un atbalstīt diasporas organizāciju darbību							

⁴⁸ Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā.

2.2.1.	Veicināt Latvijas diasporas aktīvu iesaisti Latvijas stratēģiskās komunikācijas vēstījumu izstrādē, izplatīšanā un informatīvās telpas drošības stiprināšanā	Organizēti pasākumi izpratnes veidošanai un stiprināšanai par stratēģiskās komunikācijas un informatīvās telpas drošības jautājumiem; Apzināts un uzturēts stratēģiskās komunikācijas atbalsta personu tīkls diasporā	Organizēts vismaz 1 pasākums gadā	VK	ĀM; Diasporas NVO	Ikgadēji (līdz 31.12.20 26.)	Esošā VBF ietvaros
2.2.2.	Atbalstīt sadarbības projektus ar diasporu, diasporas ieguldījuma Latvijā veicināšanai, t.sk. vēstniecību sadarbībai ar diasporu	Atbalstītas aktivitātes kultūras, izglītības, zinātnes, ekonomikas, sporta un citās jomās, komunikācijas veicināšanas pasākumi, kā arī citas aktivitātes, kas veicinātu diasporas pašorganizēšanos, latviskās identitātes stiprināšanu un saiknes ar Latviju uzturēšanu	Konkursa kārtībā realizēti aptuveni 100 projekti gadā, projektos iesaistot aptuveni 16 000 diasporas pārstāvjus	ĀM	Diasporas organizācij as, Pārstāvniec ības , NVO u.c.		158 938 VBF 50 000 ⁴⁹ VBF
2.2.3.	Atbalsta sniegšana diasporas organizāciju darbībai	Stiprināta diasporas organizāciju kapacitāte, pieaugusi to aktivitāte, rīkoto pasākumu un iniciatīvu skaits	(1) Ik gadu īstenoti vismaz 11 (23) ⁵⁰ projekti diasporas mītnes zemēs dažādās diasporas pilsoniskās līdzdalības jomā. (2) Izvērtēta iespējamība atsevišķu diasporas latviešu	KM	SIF	Ikgadēji (līdz 31.12.20 26.) (2) Ikgadēji, sākot no 2025. gada līdz	(1) 199 022 ⁵¹ VBF (2) 250 000 ⁵² VBF

⁴⁹ Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā.

⁵⁰ Kultūras ministrijas pasākumos (1.2.2., 1.2.4., 1.2.5., 1.2.6., 2.2.3. un 2.3.2. pasākums) iekavās norādītais rezultatīvā rādītāja lielums attiecas uz situāciju, ja tiek piešķirts papildu finansējums.

⁵¹ Ir iekļautas administratīvās izmaksas

⁵² Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā.

			centru operacionālās darbības atbalstīšanai.			31.12.2026.	
2.2.4.	Starptautiskajās organizācijās strādājošo Latvijas profesionāļu foruma nodrošināšana	Iesaistīt diasporas pārstāvjus un starptautiskajās organizācijās strādājošos profesionāļus pieredzes pārnesē, talantu piesaistē darbam Latvijā un Latvijai nozīmīgu starptautiskās darba kārtības jautājumu virzīšanā	Organizēts 1 pasākums gadā	ĀM	VK	Ikgadēji	15 000 ⁵³ VBF
2.3. Komunikācijas/informācijas aprites uzlabošana diasporā un starp Latviju un diasporu, atbalsts diasporas medijiem							
2.3.1.	Atbalsta nodrošināšana diasporas medijiem diasporas organizāciju mediju kapacitātes stiprināšanai, regulārai un periodiskai diasporai nozīmīgas informācijas publicēšanai diasporas medijos	Mediju atbalsta fonda ietvaros atbalstīta kvalitatīva, diasporas auditorijai nozīmīga satura veidošana un stiprināta diasporas mediju kapacitāte profesionāla un daudzveidīga mediju satura veidošanai un regulārai izplatīšanai	Īstenoti pieci (septiņi) diasporas mediju projekti.	KM	SIF; Diasporas NVO	(1) Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	78 000 VBF 150 000 ⁵⁴ VBF
2.4. Atbalstīt pētījumus diasporas un remigrācijas jomā tālākai politikas veidošanai							
2.4.1.	Atbalstīt LU Diasporas un migrācijas pētījumu centra darbību	Atbalstīts zinātniskās kompetences centrs pētījumos balstītai rīcībpolitikas veidošanai diasporas un remigrācijas politikas jomā	1-3 pētījumi gadā	ĀM	LU DMPC	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	23 000 VBF
2.5. Diasporas iesaiste visaptverošas valsts aizsardzības ieviešanā un attīstībā							

⁵³ Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā.

⁵⁴ Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā.

2.5.1.	Diasporas informētība par bukletu ārvalstīs dzīvojošiem tautiešiem “Kā rīkoties krīzes gadījumā, ja dzīvo ārpus Latvijas?”	Bukleta popularizēšanas ietvaros ārvalstīs dzīvojošie tautieši iegūs nepieciešamo informāciju un zināšanas par rīcību krīzes gadījumā	Stiprināta diasporas noturība un zināšanas par rīcību krīzes situācijās un atbalsta sniegšanu Latvijas aizsardzībai	AiM	ĀM, Diasporas NVO	2027	-
2.5.2.	Diasporas iesaiste krīzes izspēlēs VVA sistēmas stiprināšanas ietvarā	Galda mācību organizēšana diasporas organizāciju pārstāvjiem par to lomu un iesaisti krīzes situācijā ar specifiski izstrādātu scenāriju	Apzināti diasporas uzdevumi un rīcības krīzes situācijā saistībā ar atbalsta sniegšanu, kā arī potenciālu ārvalstīs dzīvojošu tautiešu iesaisti.	AiM	ĀM, Diasporas NVO	2027	-

3. rīcības virziens: diasporas iesaiste Latvijas tautsaimniecības, valsts pārvaldes un zinātnes attīstībā							
Attiecināmie politikas plānošanas dokumenti			Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam; Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam. Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021-2027.gadam				
Politikas mērķis: stiprināt saites ar diasporas uzņēmējiem, zinātniekiem u.c. profesionāļiem, veicinot mijiedarbību intelektuālā potenciāla aprītē un diasporas iesaisti Latvijas tautsaimniecības attīstībā.							
Politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji			1) Diasporai nodrošināta informācija par diasporas ekonomiskās sadarbības iespējām ar Latviju. 2) Aktīva diasporas profesionāļu iesaiste projektos, kas veicina Latvijas tautsaimniecības attīstību. 3) Apzināta un uzturēta diasporas zinātnieku datu bāze, to izmantojot zinātnes un Latvijas sociāli ekonomiskajai (uzņēmējdarbības konkurētspējas un zināšanu komercializācijas) attīstībai. 4) Īstenota zināšanu pārnese starp diasporu un Latviju. 2)				
Nr.	Uzdevums/Pasākums	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas un citi īstenotāji	Izpildes termiņš	Nepieciešamais budžets gadā, euro (indikatīvi)

							un finansējum a avots
3.1. Veicināt ekonomisko sadarbību ar diasporu un diasporas iesaisti investīciju piesaistē, eksporta attīstībā, inovācijās un diasporas tūrisma jomā							
3.1.1.	Pasaules latviešu ekonomikas un inovāciju foruma pēctecības nodrošināšana	Apzināti Latvijas diasporas uzņēmēji un profesionāļi un veicināta to iesaiste Latvijas tautsaimniecības attīstībā	Organizēts 1-4 pasākumi gadā.	ĀM	PBLA	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	40 000 VBF
3.1.2.	Diasporas iesaiste Latvijas starptautiskās atpazīstamības veicināšanā un Latvijas uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšanā	Diasporas pārstāvju iesaiste LIAA deleģēto funkciju (eksporta, investīciju piesaistes, tūrisma, uzņēmējdarbības un inovāciju attīstības veicināšana un valsts tēla komunikācija) īstenošanā	1) Elektroniski uzrunāta diasporas auditorija (150 000 personas) par iespēju iesaistīties Latvijas tautsaimniecības veicināšanā; 2) Noorganizēti 30 tematiskie pasākumi ar diasporas iesaisti eksporta veicināšanai, investīciju piesaistei, uzņēmējdarbības attīstības un Latvijas starptautiskās atpazīstamības veicināšanai; 3) Līdzdalība 15 pasākumos diasporai vai remigrantiem, kuros auditorija tiek informēta par Latvijas eksporta veicināšanu, investīciju piesaisti, uzņēmējdarbību un tās iespējām Latvijā; 4) Uzsākti 20 projekti Latvijas eksporta veicināšanai un investīciju piesaistei ar diasporas profesionāļu iesaisti.	EM	LIAA, Diasporas organizācijas, citas valsts pārvaldes iestādes, NVO	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	236 748 ⁵⁵ VBF
3.1.3.	Diasporas iesaiste Latvijas eksporta veicināšanā un investīciju piesaistē			EM	LIAA, Diasporas organizācijas, citas valsts pārvaldes iestādes, NVO	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	
3.1.4.	Diasporas iesaiste Latvijas tūrisma nozares eksporta veicināšanā			EM	LIAA, Diasporas organizācijas, citas valsts pārvaldes iestādes, NVO	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	

⁵⁵ Finansējuma sadalījums uzdevumu/pasākumu līmenī tiks atspoguļots ikgadējā LIAA pasākumu plānā, kurš sagatavots atbilstoši aktuālajai situācijai.

3.1.5.	Diasporas studentu un jauniešu iesaiste Latvijas starptautiskās atpazīstamības veicināšanā, kā arī jauniešu auditorijas informēšana par inovatīvas uzņēmējdarbības iespējām Latvijā			EM	LIAA, Diasporas organizācijas, citas valsts pārvaldes iestādes, NVO	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	
3.1.6.	Diasporas iesaiste sociālās uzņēmējdarbības veicināšanā Latvijā, investīciju piesaistē un Latvijas sociālo uzņēmumu starptautiskās atpazīstamības veicināšanā	Apzināti diasporas uzņēmēji un iespējamie investori Latvijas sociālo uzņēmumu atbalstam, investīciju piesaistei, starptautisko kontaktu veidošanai un Latvijas sociālo uzņēmumu preču un pakalpojumu popularizēšanai	Izveidots regulārs informācijas apmaiņas kanāls ar diasporas organizācijām par sociālās uzņēmējdarbības iespējām, likumdošanas prasībām un pieejamajiem resursiem, sociālo uzņēmumu piemēriem un vajadzībām. Organizēti informatīvie pasākumi (semināri, darbnīcas, apmācības) gan diasporas pārstāvjiem, kuri ir ieinteresēti sociālajā uzņēmējdarbībā, gan arī vietējiem uzņēmumiem, kas vēlas sadarboties ar diasporu. Īstenoti starptautiskās pieredzes apmaiņas un labas prakses pasākumi par sociālo uzņēmējdarbību un diasporas iesaisti tajā.	LM	LIAA, Latvijas Sociālās uzņēmējdarbības asociācija, diasporas organizācija, citas valsts pārvaldes iestādes	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	ESF+ ⁵⁶

⁵⁶ ESF+ finansējums 3.1.6. uzdevumam plānots kopējā Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021. – 2027. gadam 4.3.3. specifiskā atbalsta mērķa “Uzlabot visu darba meklētāju, jo īpaši jauniešu – it sevišķi, īstenojot Garantiju jauniešiem –, ilgstošo bezdarbnieku un darba tirgū nelabvēlīgā situācijā esošo grupu, un ekonomiski neaktīvo personu piekļuvi nodarbinātībai un aktivizācijas pasākumiem, kā arī veicinot pašnodarbinātību un sociālo ekonomiku” 4.3.3.3.pasākuma “Atbalsts sociālajai uzņēmējdarbībai” ietvaros un nav atsevišķi izdalāms.

			Izstrādāti priekšlikumi finanšu atbalsta sniegšanai, kas veicina investīcijas sociālajos uzņēmumos, kuros iesaistās diaspora.				
3.2. Attīstīt diasporas akadēmiskā personāla un pētnieku sadarbību ar Latvijas pētniekiem un zinātniskajām institūcijām, kā arī inovatīvajiem uzņēmumiem							
3.2.1.	Veicināt diasporas iesaisti Latvijas zinātnes un Latvijas akadēmiskajā vidē un pētniecības un attīstības cilvēkkapitāla stiprināšanā	Atbalstīta diasporas studējošo, pētnieku un zinātnieku, kā arī akadēmiskā personāla iesaiste Latvijas zinātnes un/vai akadēmiskajā vidē	(1) Latvijas zinātnes portālā https://researchLatvia.gov.lv publicēta informācija par zinātnes vidi Latvijā, tās pārstāvjiem, sadarbības iespējām un uz sadarbību pētniecībā vērstiem diasporas pārstāvjiem; (2) Nodrošināta aktuālās informācijas pieejamība diasporas pārstāvjiem par studiju iespējām Latvijā (vietnē: https://studyinlatvia.lv/); (3) Nodrošināta iespēja pētniekiem no diasporas iesaistīties Latvijas pētniecības programmās (piemēram, pētnieku piesaiste Valsts pētījumu programmās).	IZM	VIAA	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	VBF (un ERAF) ⁵⁷

4. rīcības virziens: atbalsts remigrācijai

⁵⁷ Šobrīd nav iespējams sniegt precīzu/indikatīvu budžetu, jo ERAF projekts tiks sagatavots un iesniegts 2024.gada sākumā (<https://www.vestnesis.lv/op/2023/231.15>).
Pagaidām zināmais indikatīvais budžets ir nodarbinātajiem sadarbības veicināšanai pētniecībā ar diasporu, kā arī komunikācijas speciālistam (darbam ar Latvijas zinātnes portālu <https://researchLatvia.gov.lv>). Iezīmētais (indikatīvais) budžeta apmērs šīm divām pozīcijām ir 190 440 euro 2024., 2025., 2026.gadam. Plāna izstrādāšanas brīdī bija iespējams sniegt tikai daļēju un indikatīvu budžeta apmēru, kas, iespējams, plāna darbības laikā var tikt mainīts.

Attiecināmie politikas plānošanas dokumenti			NAP2027; Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam; Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam				
Politikas mērķis: nodrošināt labvēlīgus apstākļus remigrācijai.							
Politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji			1) Diasporai nodrošināta informācija par darba un dzīves iespējām, atgriežoties uz pastāvīgu dzīvi Latvijā. 2) Sniegts individuāls atbalsts diasporas pārstāvjiem, kuri apsver iespēju vai ir izlēmuši atgriezties un strādāt Latvijā. 3) Sniegts praktisks atbalsts remigrējušo integrācijai Latvijā. 4) Atvieglotas administratīvas procedūras remigrācijas procesā. 5) Sniegts atbalsts Latvijas pedagogiem un skolu administrācijai remigrējušo skolēnu iekļaušanai Latvijas izglītības sistēmā. Rādītājs: izglītoto Latvijas pedagogu un skolu administrācijas pārstāvju skaits 2026. gadā – 100 (avots: LVA dati). 6) Trīs gados Latvijā atgriezies 20 991 remigrants (katru gadu vidēji 6997 remigranti) (rādītājs pēc CSP datiem).				
Nr.	Uzdevums/Pasākums	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas un citi īstenotāji	Izpildes termiņš	Nepieciešamais budžets gadā, euro (indikatīvi) un finansējuma avots
4.1. Sekmēt informācijas pieejamību diasporai par remigrācijas un darba iespējām Latvijā							
4.1.1.	Sniegt informāciju par potenciālajiem remigrantiem aktuālajiem nodarbinātības un citiem ar	Sniegta informācija potenciālajiem remigrantiem par brīvajām darba vietām un	Darba un karjeras dienas Latvijā, tai skaitā, tiešsaistes	LM, NVA	LM	Ikgadēji (līdz	ESF+ ⁵⁸

⁵⁸<https://likumi.lv/ta/id/347767-eiropas-savienibas-kohezijas-politikas-programmas-20212027gadum-433specifiska-atbalsta-merka-uzlabot-visu-darba-mekletaju-jo-ipasi-jauniesu--it-seviski-istenojot-garantiju-jauniesiem--ilgstoso-bezdarbnieku-un-darba-tirgu-nelabveliga-situacija-esoso-grupu-un-ekonomiski-neaktivo-personu-piekluvi-nodarbinatibai-un-aktivizacijas-pasakumiem-ka-ari-veicinot-pasnodarbinatibu-un-socialo-ekonomiku-4334pasakuma-eures-tikla-darbibas-nodrosinasana-latvija-istenosanas-noteikumi>. Finansējuma sadalījums tiks plānots atbilstoši MKN kopējām atbalstāmajām darbībām

	atgriešanos saistītajiem jautājumiem	darba tirgus situāciju Latvijā, īstenojot atbalsta pasākumus remigrantu nodarbinātības veicināšanai un integrācijai darba tirgū, kā arī informāciju par sociālo sistēmu koordināciju, mainot mītnes valsti, mājokļa pieejamību, pakalpojumiem ģimenēm ar bērniem u.c; Īstenoti pasākumi potenciālo remigrantu uzrunāšanai, rīkojot tiešsaistes karjeras dienas, tiešsaistes darba gadatirgus un vebinārus, sniedzot informāciju un konsultācijas, piedaloties diasporas un Pārstāvniecību organizētos pasākumos	pasākumi Eiropas darba dienu platformā; Sistemātiska noderīgas informācijas izplatīšana ārvalstīs dzīvojošo Latvijas valstspiederīgo auditorijai sociālā tīkla Facebook kontā EURES Latvia; NVA mājaslapas sadaļas "Vēlies atgriezties Latvijā?", kurā tiek piedāvāta informācija par NVA un EURES atbalstu remigrācijas jautājumos, pilnveide; EURES konsultācijas (praktiski jautājumi par administratīvajām procedūrām, atgriežoties Latvijā, meklējot darbu, sociālās sistēmas koordinācija u.c.), t.sk. EURES konsultācijas tiešsaistē; NVA CV un vakanču portāla uzlabošana un popularizēšana, attālināto pakalpojumu pilnveide; NVA pārstāvniecība latviešu diasporas organizāciju, Pārstāvniecību organizētajos pasākumos Latvijas valstspiederīgo atbalstam; Sadarbība ar valsts un pašvaldību institūcijām, kā arī privātajiem sadarbības partneriem, potenciālajiem			31.12.2026.)	
--	--------------------------------------	---	---	--	--	--------------	--

			remigrantiem noderīgas informācijas sagatavošanā un izplatīšanā.				
4.1.2.	Sniegt informatīvu atbalstu un individuālas konsultācijas darbu, mājokļa, izglītības u.c. ar remigrāciju saistītos jautājumos ar reģionālo remigrācijas koordinātoru tīkla starpniecību	Sagatavoti personalizēti informācijas piedāvājumi potenciālajiem remigrantiem un remigrantiem; ar koordinātoru atbalstu Latvijā ir atgriezušās personas pēc ilgstošas prombūtnes ārvalstīs	Sagatavoti vismaz 1500 personalizēti piedāvājumi gadā; laika posmā no 2024. gada līdz 2026. gadam uz dzīvi Latvijā ar koordinātoru atbalstu ir atgriezušās ne mazāk kā 1750 personas Uzlabota remigrācijas tīmekļa vietne, t.sk. iekļaujot saistīto informāciju no NVA un citām institūcijām.	VARAM, Plānošanas reģioni	Pašvaldības	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	221 765 ⁵⁹ VBF
4.2. Pakalpojumi un atbalsts diasporas pārstāvju integrācijai Latvijā							
4.2.1.	Reģionālo remigrācijas atbalsta pasākumu īstenošana – uzņēmējdarbības atbalsts	Atbalsts jaunu produktu un/vai pakalpojumu attīstībai reģionālā mērogā, nodrošinot remigrācijas priekšnoteikumus	Atbalstīti 50 remigrantu jaunie uzņēmumi vai radītas vismaz 50 jaunas darba vietas remigrācijas atbalstam	VARAM	Plānošanas reģioni	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	421 764 ⁶⁰ VBF
4.2.2.	Reģionālie atbalsta pasākumi pašvaldībām remigrācijai	Izstrādāta un ieviesta atbalsta programma pašvaldībām reģionālo remigrācijas aktivitāšu īstenošanai (var būt daļa no Attīstības programmas); pašvaldību atlase notiek atbilstoši	Katrā pašvaldībā īstenota vismaz viena remigrācijas sekmēšanas aktivitāte (tiešie labuma guvēji ir remigranti)	VARAM	Plānošanas reģioni, pašvaldības	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	430 000 ⁶¹ VBF

⁵⁹ 200 000 eiro ir paredzēti koordinātoru ikdienas darba nodrošināšanai, savukārt 21 765 eiro – remigrācijas koordinātoru tīkla uzturēšanai un administrēšanai, kā arī tīmekļvietnes www.paps.lv uzturēšanai un pilnveidošanai.

⁶⁰ 400 000 eiro ir paredzēti reģionālajiem remigrācijas atbalsta pasākumiem, savukārt 21 764 eiro – atbalsta pasākumu īstenošanai un administrēšanai. 2023.gada 27.jūnijā ar MK sēdes protokolu Nr. 34, 64 §, apstiprināts VARAM sagatavotais informatīvais ziņojums 23-TA-499 "Par remigrācijas atbalsta pasākumu – uzņēmējdarbības atbalstu"

⁶¹ Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā

		reģiona remigrācijas stratēģijai					
4.2.3.	Latviešu valodas lietojuma palielināšana ikdienas saziņā.	Latviešu valodas apmācības remigrantiem un viņu ģimenes locekļiem	Gadā apmācītas vismaz 32 personas.	SIF	SIF	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	34 149 VBF ⁶²
4.2.4.	Atbalsts profesionālās kvalifikācijas atzīšanas izmaksu segšanai diasporas pārstāvjiem ar ārvalstīs iegūtu medicīnisko izglītību. Sniegt atbalstu izmaksu segšanai diasporas pārstāvjiem ar ārvalstīs iegūtu medicīnisko un farmaceitisko izglītību, kuri vēlas pārcelties uz Latviju un turpināt savu profesionālo darbu Latvijas veselības aprūpes sistēmā.	Efektīva kvalifikācijas atzīšana ārstniecības personu profesijās diasporas pārstāvjiem	Atzītas ārstniecības personas kvalifikācijas 2025. gadā 20, 2026. gadā 20 diasporas pārstāvjiem.	VM	LĀB, LFB, AIC, VI, LĀPPOS, LMA	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	22 230 ⁶³ VBF
4.2.5.	Sniegt atbalstu Latvijas pedagogiem un skolu administrācijai remigrējušo skolēnu iekļaušanai Latvijas izglītības sistēmā	Nodrošināta Latvijas pedagogu profesionālā pilnveide un skolu administrācijas izglītošana	Profesionālās pilnveides kursos, semināros, meistarklasēs, pieredzes apmaiņas pasākumos izglītoti 100 Latvijas pedagogi un skolu administrācijas pārstāvji	IZM	LVA	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	8 500 VBF
		Organizēta domnīca atbalsta instrumentu izstrādei remigrējušo skolēnu iekļaušanai Latvijas izglītības sistēmā (darbnīcas un diskusijas	Organizēta domnīca (80 dalībnieku)	IZM	LVA	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	6 000 ⁶⁴ VBF

⁶² Ir iekļautas administratīvās izmaksas.

⁶³ Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā.

⁶⁴ Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā.

		ar pētnieku, augstskolu mācībspēku, remigrantu vecāku, Latvijas pedagogu, pašvaldību pārstāvju un atbalstošo institūciju līdzdalību)					
		Nodrošināta metodisko atbalsta materiālu izstrāde un pieejamība remigrējušo skolēnu pedagogiem un/vai vecākiem	Izstrādāti 2 atbalsta materiāli	IZM	LVA	Ikgadēji (līdz 31.12.2026.)	8 000 ⁶⁵ VBF

⁶⁵ Priekšlikumi valsts budžeta prioritāriem pasākumiem tiks iesniegti 2024. gadā.
AMPL_280623_Diaspora

IV Ietekmes novērtējums uz valsts uz pašvaldību budžetu

Kopsavilkums par plānā iekļauto uzdevumu īstenošanai nepieciešamo valsts un pašvaldību budžeta finansējumu *euro*

Nr.	Uzdevums/ pasākums	Budžeta resors	Budžeta programmas (apakšprogramm as) kods un nosaukums	Vidēja termiņa budžeta ietvara likumā plānotais finansējums			Nepieciešamais papildus finansējums					Pasākuma īstenošanas gads (ja pasākuma īstenošana ir terminēta)
				2024. gads	2025. gads	2026. gads	2024. gads	2025. gads	2026. gads	turpmākaj ā laikaposm ā līdz pasākuma pabeigšan ai (ja pasākuma īstenošana ir terminēta)	turpmāk ik gadu (ja pasākuma izpilde nav terminēta)	
		Finansēju ms plāna realizācija i kopā		2 937 349	2 935 849	2 914 327	0	1 223 930	1 223 930		1 223 930	
		tai skaitā:										
		08.Sabiedrī bas integrācijas fonds ⁶⁶	06.00.00 “Latviešu valodas apmācības programma”	34 149	34 149	34 149						
		11.Ārlietu ministrija		226 238	226 238	226 238	0	67 700	67 700		67 700	
		tai skaitā:										
			97.00.00 "Nozaru vadība un politikas plānošana"	226 238	226 238	226 238	0	67 700	67 700		67 700	

⁶⁶ Ir iekļautas administratīvās izmaksas
AMPL_280623_Diaspora

		12.Ekonomikas ministrija		236 748	236 748	236 748						
			tai skaitā:									
			28.00.00 "Ārējās ekonomiskās politiskās ieviešana"	236 748	236 748	236 748						
		15. Izglītības un zinātnes ministrija		942 650	942 650	919 418 ⁶⁷	0	124 000	124 000		124 000	
			tai skaitā:									
			04.00.00 "Valsts valodas politika un pārvalde"	942 650	942 650	919 418	0	124 000	124 000		124 000	
		21.Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija		643 529	643 529	643 529	0	430 000	430 000		430 000	
			tai skaitā:									
			30.00.00 "Attīstības nacionālie atbalsta instrumenti"	40 563	40 563	40 563						
			31.00.00 "Atbalsts plānošanas reģioniem"	602 966	602 966	602 966	0	430 000	430 000		430 000	

⁶⁷ 2026.gadā netiks īstenota IZM programma 1.1.2 – skolotāju tālmācības studiju programma "Latviešu valodas skolotājs kā svešvalodas skolotājs" īstenošana par 23 232 eiro
AMPL_280623_Diaspora

		22.Kultūras ministrija		835 435	835 435	835 435	0	580 000	580 000		580 000	
			tai skaitā:									
			26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	797 435	797 435	797 435	0	580 000	580 000		580 000	
			27.00.00 "Mediju politikas īstenošana"	38 000	38 000	38 000						
		29.Veselības ministrija					0	22 230	22 230		22 230	
			tai skaitā:									
			97.00.00 "Nozaru vadība un politikas plānošana"					22 230	22 230		22 230	
		35.Centrālā vēlēšanu komisija		18 600	17 100	18 810						
			tai skaitā:									
			05.00.00 "Eiropas Parlamenta vēlēšanas"	18 600								
			03.00.00 "Pašvaldību vēlēšanas"		17 100							
			02.00.00 "Saeimas vēlēšanas"			18 810						

1. rīcības virziens												
1.1.1.	Sniegt atbalstu latviešu valodas apguvei diasporā	15. Izglītības un zinātnes ministrija	04.00.00. Valsts valodas politika un pārvalde	497 705	497 705	497 705	0	50 000	50 000		50 000	
1.1.2.	Koordinēt un nodrošināt sistemātisku diasporas izglītotāju profesionālo pilnveidi un diasporas vecāku izglītošanu	15. Izglītības un zinātnes ministrija	04.00.00. Valsts valodas politika un pārvalde	109 232	109 232	86 000	0	0	0		0	
1.1.3.	Sniegt atbalstu izglītojošu pasākumu īstenošanai diasporas skolotājiem, bērniem un jauniešiem	15. Izglītības un zinātnes ministrija	04.00.00. Valsts valodas politika un pārvalde	149 224	149 224	149 224	0	30 000	30 000		30 000	
1.1.4.	Nodrošināt mācību un metodisko līdzekļu, informatīvo materiālu izstrādi un pieejamību diasporai	15. Izglītības un zinātnes ministrija	04.00.00. Valsts valodas politika un pārvalde	109 989	109 989	109 989	0	30 000	30 000		30 000	
1.1.5.	Saskaņā ar Diasporas	15. Izglītības	04.00.00. Valsts valodas	68 000	68 000	68 000	0	0	0		0	

	likumu un atbilstoši diasporas pieprasījumam nodrošināt valsts valodas prasmes pārbaudes procesu un sniegt konsultatīvu, informatīvu atbalstu valsts valodas prasmes pārbaudes pretendentiem	un zinātnes ministrija	politika un pārvalde									
1.2.1.	Atbalsta sniegšana diasporas organizācijām Dziesmu un deju svētku procesa nepārtrauktības nodrošināšanai to mītnes zemēs	22. Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	70 000	70 000	70 000	0	30 000	30 000		30 000	
1.2.2.	Metodiskā atbalsta sniegšana diasporas pašdarbības kopu darbībai mītnes zemēs	22. Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	33 000	33 000	33 000	0	7 000	7 000		7 000	
1.2.3.	Atbalsta nodrošināšana diasporas pašdarbības kopu	22. Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas	84 000	84 000	84 000						

	mēģinājumu procesam un darbībai kā būtiskai Dziesmu un deju svētku tradīcijas daļai		pasākumu īstenošana"									
1.2.4.	Atbalsta nodrošināšana diasporas un Latvijas bērnu kopējām nometnēm	22. Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	156 516	156 516	156 516	0	50 000	50 000		50 000	
1.2.5.	Atbalsta sniegšana diasporā iedibināto programmu vairākpaaudžu ģimeņu sadarbībai	22. Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	70 000	70 000	70 000	0	30 000	30 000		30 000	
1.2.6.	Atbalsta sniegšana diasporā iedibināto programmu latviešu jauniešu identitātes vecināšanai un sadarbībai	22. Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	13 000	13 000	13 000	0	17 000	17 000		17 000	
1.2.7.	Atbalsta sniegšana diasporas bērnu līdzdalībai lasīšanas	22. Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	44 321	44 321	44 321						

	veicināšanas programmā "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija"											
1.2.8.	Diasporas arhīvu saglabāšana un pieejamības nodrošināšana, tostarp – apzināšanai, izpētei, sakārtošanai, digitalizācijai	22. Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	45 576	45 576	45 576	0	15 000	15 000		15 000	
1.2.9.	Atbalsts latviešu diasporas mākslas saglabāšanai un eksponēšanai Latvijā	22. Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	12 000	12 000	12 000	0	6 000	6 000		6 000	
1.2.10.	Atbalsts diasporas materiālās kultūras un vēstures mantojuma apzināšanai, komplektēšanai un komunicēšanai sabiedrībai	22. Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	30 000	30 000	30 000	0	10 000	10 000		10 000	

1.2.11.	Diasporas mūziķu iedibināti meistarkursi Latvijas un diasporas jauno mūzikas talantu skološanā	22. Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"				0	15 000	15 000		15 000	
---------	--	-------------------------	--	--	--	--	---	--------	--------	--	--------	--

2. rīcības virziens												
2.1.1.	Nodrošināt diasporas iesaisti politikas plānošanas dokumentu un normatīvo aktu izstrādē (it īpaši ar diasporu saistīto)	11. Ārlietu ministrija	97.00.00 "Nozaru vadība un politikas plānošana"	1 000	1 000	1 000						
2.1.2.	Nodrošināt Diasporas konsultatīvās padomes darbību	11. Ārlietu ministrija	97.00.00 "Nozaru vadība un politikas plānošana"	3 300	3 300	3 300	0	2 700	2 700		2 700	

2.1.3.	Veicināt balsstiesīgo diasporas pārstāvju iesaisti vēlēšanās, pilnveidojot vēlēšanu pieejamību un informētību par balsošanas iespējām ārvalstīs	35.Centrālā vēlēšanu komisija	05.00.00 "Eiropas Parlamenta vēlēšanas" 03.00.00 "Pašvaldību vēlēšanas" 02.00.00 "Saeimas vēlēšanas"	18 600	17 100	18 810						
2.2.1.	Veicināt Latvijas diasporas aktīvu iesaisti Latvijas stratēģiskās komunikācijas vēstījumu izstrādē, izplatīšanā un informatīvās telpas drošības stiprināšanā	03.Ministru kabinets	01.00.00 "Ministru kabineta darbības nodrošināšana, valsts pārvaldes politika" ⁶⁸									
2.2.2.	Atbalstīt sadarbības projektus ar diasporu, diasporas ieguldījuma Latvijā veicināšanai, t.sk. vēstniecību	11.Ārlietu ministrija	97.00.00 "Nozaru vadība un politikas plānošana"	158 938	158 938	158 938	0	50 000	50 000		50 000	

⁶⁸ Pasākuma īstenošanai nepieciešamais finansējums nav precīzi aprēķināms un tiks nodrošināts piešķirto līdzekļu ietvaros
AMPL_280623_Diaspora

	sadarbībai ar diasporu											
2.2.3.	Atbalsta sniegšana diasporas organizāciju darbībai	22. Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	199 022	199 022	199 022	0	250 000	250 000		250 000	
2.2.4.	Starptautiskajās organizācijās strādājošo Latvijas profesionāļu foruma nodrošināšana	11. Ārlietu ministrija	97.00.00 "Nozaru vadība un politikas plānošana"				0	15 000	15 000		15 000	
2.3.1.	Atbalsta nodrošināšana diasporas medijiem diasporas organizāciju mediju kapacitātes stiprināšanai, regulārai un periodiskai diasporai nozīmīgas informācijas publicēšanai diasporas medijos	22. Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	40 000	40 000	40 000	0	150 000	150 000		150 000	
2.3.1.	Atbalsta nodrošināšana diasporas medijiem diasporas organizāciju mediju	22. Kultūras ministrija	27.00.00 "Mediju politikas īstenošana"	38 000	38 000	38 000						

	kapacitātes stiprināšanai, regulārai un periodiskai diasporai nozīmīgas informācijas publicēšanai diasporas medijos											
2.4.1.	Atbalstīt LU Diasporas un migrācijas pētījumu centra darbību	11. Ārlietu ministrija	97.00.00 "Nozaru vadība un politikas plānošana"	23 000	23 000	23 000						

3. rīcības virziens												
3.1.1.	Pasaules latviešu ekonomikas un inovāciju foruma pēctecības nodrošināšana	11. Ārlietu ministrija	97.00.00 "Nozaru vadība un politikas plānošana"	40 000	40 000	40 000						
3.1.2.	Diasporas iesaiste Latvijas starptautiskās atpazīstamības veicināšanā un Latvijas uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšanā	12. Ekonomikas ministrija	28.00.00. "Ārējās ekonomiskās politikas ieviešana"	236 748	236 748	236 748						
3.1.3.	Diasporas iesaiste eksporta veicināšanā un											

	investīciju piesaistē											
3.1.4.	Diasporas iesaiste Latvijas tūrisma nozares eksporta veicināšanā											
3.1.5.	Diasporas studentu un jauniešu iesaiste Latvijas starptautiskās atpazīstamības veicināšanā, kā arī jauniešu auditorijas informēšana par inovatīvas uzņēmējdarbība s iespējām Latvijā											

4. rīcības virziens												
4.1.2.	Sniegt informatīvu atbalstu un individuālas konsultācijas darba, mājošanas, izglītības u.c. ar remigrāciju saistītos jautājumos ar	21.Vides aizsardzība s un reģionālās attīstības ministrija	31.00.00 "Atbalsts plānošanas reģioniem"	202 966	202 966	202 966						
			30.00.00 "Attīstības nacionālie atbalsta instrumenti"	18 799	18 799	18 799						

	reģionālo remigrācijas koordinatoru tīkla starpniecību											
4.2.1.	Reģionālo remigrācijas atbalsta pasākumu īstenošana – uzņēmējdarbības atbalsts	21.Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	31.00.00 "Atbalsts plānošanas reģioniem"	400 000	400 000	400 000						
			30.00.00 "Attīstības nacionālie atbalsta instrumenti"	21 764	21 764	21 764						
4.2.2.	Reģionālie atbalsta pasākumi pašvaldībām remigrācijai	21.Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	30.00.00 "Attīstības nacionālie atbalsta instrumenti"	0	0	0	0	430 000	430 000		430 000	
4.2.3.	Īstenots pasākumu cikls remigrējošo ģimeņu integrācijas atbalstam	08.Sabiedrības integrācijas fonds ⁶⁹	06.00.00 "Latviešu valodas apmācības programma"	34 149	34 149	34 149						
4.2.4.	Atbalsts profesionālās kvalifikācijas atzīšanas izmaksu segšanai diasporas pārstāvjiem ar ārvalstīs iegūtu	29. Veselības ministrija	97.00.00 "Nozaru vadība un politikas plānošana"				0	22 230	22 230		22 230	

⁶⁹ Ir iekļautas administratīvās izmaksas
AMPI_280623_Diaspora

	medicīnisko izglītību											
4.2.5.	Sniegt atbalstu Latvijas pedagogiem un skolu administrācijai remigrējušo skolēnu iekļaušanai Latvijas izglītības sistēmā	15. Izglītības uz zinātnes ministrija	04.00.00. “Valsts valodas politika un pārvalde”	8500	8500	8500	0	14 000	14 000		14 000	

Plānā ietvertie pasākumi tiks izvērtēti Komercedarbības atbalsta kontroles likuma 5. panta kontekstā, un plānotie komercdarbības atbalsta pasākumi, ievērojot Komercedarbības atbalsta kontroles likumu, tiks iesniegti Finanšu ministrijā. Īstenojot projektus, finansējuma saņēmēji un sadarbības partneri, ja attiecināms, piesaista pakalpojuma sniedzējus un preču piegādātājus atbilstoši publisko iepirkumu regulējumam, īstenojot atklātu, pārredzamu, nediskriminējošu un konkurenci nodrošinošu konkursa procedūru.

Jautājumu par papildu valsts budžeta līdzekļu piešķiršanu plānā paredzēto pasākumu īstenošanai 2025. gadā un turpmākajos gados izskatīt Ministru kabinetā likumprojekta “Par valsts budžetu 2025.gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027.gadam” sagatavošanas un izskatīšanas procesā kopā ar visu ministriju un citu centrālo valsts iestāžu iesniegtajiem priekšlikumiem prioritārajiem pasākumiem atbilstoši valsts budžeta finansiālajām iespējām. Ja valsts budžeta likumprojekta sagatavošanas procesā papildu valsts budžeta finansējums plānā paredzēto pasākumu īstenošanai netiek piešķirts vai tiek piešķirts daļēji, tad plāna izpildē iesaistītajām institūcijām nodrošināt, ka tiek īstenoti tie plānā paredzētie pasākumi, kurus var nodrošināt piešķirto valsts budžeta līdzekļu ietvaros.”

Ārlietu ministrs

A. K. Kariņš

Pielikums. Detalizēts aprēķins Plānā iekļauto uzdevumu īstenošanai nepieciešamajam papildu finansējumam *euro*

Nr.	Uzdevums/Pasākums		Budžeta resors	Budžeta programmas (apakšprogrammas) kods un nosaukums	Nepieciešamais papildus finansējums, <i>euro</i>			Aprēķins
					2024.gads	2025.gads	2026.gads	
			Finansējums plāna realizācijai kopā		0	1 223 930	1 223 930	
			tai skaitā:					
			11. Ārlietu ministrija		0	67 700	67 700	
				tai skaitā:				
				97.00.00 "Nozaru vadība un politikas plānošana"	0	67 700	67 700	
			15. Izglītības un zinātnes ministrija		0	124 000	124 000	
				tai skaitā:				
				04.00.00 "Valsts valodas politika un pārvalde"	0	124 000	124 000	
			22. Kultūras ministrija		0	580 000	580 000	
				tai skaitā:				
				26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	0	580 000	580 000	

		21.Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija		0	430 000	430 000	
			tai skaitā:				
			31.00.00 "Atbalsts plānošanas reģioniem"	0	430 000	430 000	
		29. Veselības ministrija		0	22 230	22 230	
			tai skaitā:				
			97.00.00 "Nozaru vadība un politikas plānošana"	0	22 230	22 230	
1. rīcības virziens							
1.1.1.	Sniegt atbalstu latviešu valodas apguvei diasporā	15. Izglītības un zinātnes ministrija	04.00.00 "Valsts valodas politika un pārvalde"	0	50 000	50 000	1) nodrošināts finansiāls atbalsts vismaz 25 diasporas latviešu skolu attīstībai (33 200 <i>euro</i>) – noslēgti 2 pakalpojumu līgumi ar diasporas NVO, saskaņā ar kuriem konkursu kārtībā sadalīts finansējums diasporas skolu attīstībai (materiāltehniskajam nodrošinājumam, izglītojošām skolēnu ekskursijām, skolotāju pieredzes apmaiņas pasākumiem, skolas darbības popularizēšanai jaunu skolēnu piesaistei, līdzfinansējumam kvalificētu izglītības pakalpojumu sniedzēju nodrošinātām inovatīvām mācību nodarbībām) Eiropā (23 240 <i>euro</i>) un ārpus Eiropas (9960 <i>euro</i>); 2) nodrošināta latviešu valodas apguve attālināti pieaugušajiem attālos pasaules reģionos (16 800 <i>euro</i> gadā – 3 x 5600

							euro pakalpojuma līgumi par attālinātā kursa nodrošināšanu)
1.1.3.	Sniegt atbalstu izglītojošu pasākumu īstenošanai diasporas skolotājiem, bērniem un jauniešiem	15. Izglītības un zinātnes ministrija	04.00.00 "Valsts valodas politika un pārvalde"	0	30 000	30 000	1) līdzfinansēta 40 diasporas izglītotāju dalība profesionālās pilnveides pasākumos Latvijā un diasporas mītnes zemēs (12 000 euro gadā) – noslēgti 2 pakalpojumu līgumi ar diasporas NVO, saskaņā ar kuriem konkursu kārtībā sadalīts līdzfinansējums diasporas izglītotājiem Eiropā (3600 euro) un ārpus Eiropas (8400 euro); 2) nodrošināta 3 lektoru līdzdalība diasporas skolotāju izglītojošajos pasākumos ASV, Kanādā, Austrālijā (18 000 euro gadā) – pakalpojuma līgums ar diasporas NVO par 3 x 5400 euro, tajā skaitā lektoru atlīdzība, ceļa, apdrošināšanas un izmitināšanas izdevumi
1.1.4.	Nodrošināt mācību un metodisko līdzekļu, informatīvo materiālu izstrādi un pieejamību diasporai	15. Izglītības un zinātnes ministrija	04.00.00 "Valsts valodas politika un pārvalde"	0	30 000	30 000	Nodrošināta mācību materiālu meklētāja vietnes diasporas skolotājiem www.sietins.lv saturiskā papildināšana un pilnveide, tehniskā atjaunošana un uzturēšana – pakalpojuma līgums ar diasporas NVO par 6000 indeksēšanas vienību gadā nodrošināšanu - 30 000 euro, tajā skaitā atlīdzība satura veidotājiem (indeksētājiem), IT pakalpojumu nodrošināšana (vietnes tehniskā uzturēšana, atjaunošana un pilnveide)
1.2.1.	Atbalsta sniegšana diasporas organizācijām Dziesmu un deju svētku procesa nepārtrauktības nodrošināšanai to mītnes zemēs	22.Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	0	30 000	30 000	Trīs Dziesmu svētku un latviešu kultūras dienu pasākumi dažādās pasaules daļās – 30 000 euro = 3 pasākumi x 10 000 euro, t.sk. norises vietas noma, apskaņošanas un apgaismošanas izmaksas, mākslinieku izmitināšana un ceļa izmaksas, administratīvās izmaksas, u.c. izdevumi.

1.2.2.	Metodiskā atbalsta sniegšana diasporas pašdarbības kopu darbībai mītnes zemēs	22.Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	0	7 000	7 000	Profesionālās pilnveides kursi un meistarklases diasporas māksliniecisko kopu vadītājiem mītnes zemēs un tiešsaistē, ekspertu nodrošināšana – 7 000 <i>euro</i> , t.sk. - izdevumi viena meistarklašu vai kursu vadītāja dalībai pasākumā ārpus Eiropas – 1500 <i>euro</i> (starptautiskā transporta izmaksas), 300 <i>euro</i> x 3 nakts = 900 <i>euro</i> (viesnīcas izdevumi), 60 <i>euro</i> x 4 dienas = 240 <i>euro</i> (dienas nauda), 250 <i>euro</i> (honorārs); - izdevumi divu meistarklašu vai kursu vadītāja dalībai pasākumā Eiropā – 300 eiro x 2 cilv. = 600 <i>euro</i> (starptautiskā transporta izmaksas), 250 eiro x 3 nakts x 2 cilv. = 1500 <i>euro</i> (viesnīcas izdevumi), 60 eiro x 4 dienas x 2 cilv. = 480 <i>euro</i> (dienas nauda), honorārs – 250 eiro x 2 cilv. = 500 <i>euro</i> ; - semināra tiešraides nodrošināšana no Latvijas – 1030 <i>euro</i> .
1.2.4.	Atbalsta nodrošināšana diasporas un Latvijas bērnu kopējām nometnēm	22.Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	0	50 000	50 000	Diasporas un Latvijas bērnu kopējās nometnes: 50 000 <i>euro</i> – konkursa kārtībā atbalstītas diasporas mītnes zemēs un Latvijā – 2 nometnes x 25 000 eiro, t.sk. izmaksu segšana nometnes norises vietas nomai, dalībnieku ēdināšanai, nometnes personāla atlīdzībai, vietējā transporta izdevumiem, norīšu materiālu iegādei, sanitāro pasākumu nodrošināšanai.
1.2.5.	Atbalsta sniegšana diasporā iedibināto programmu vairākpaaudžu ģimeņu sadarbībai	22.Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	0	30 000	30 000	Divu vairākpaaudžu ģimeņu 3x3 saietu rīkošanas atbalstīšana Eiropā un ASV – 30 000 <i>euro</i> – norises vietas noma u.c. izdevumi 2 nometnēm x 15 000 <i>euro</i> , t.sk. segtas izmaksas nometnes norises vietas nomai un sanitāro pasākumu nodrošināšanai, dalībnieku ēdināšanai,

							ieviržu un projektu vadītāju turp un atpakaļceļa apmaksai uz Latviju.
1.2.6.	Atbalsta sniegšana diasporā iedibināto programmu latviešu jauniešu identitātes vecināšanai un sadarbībai	22.Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	0	7 000	7 000	Semināra organizēšana – 7 000 <i>euro</i> – norises vietas noma un dalībnieku ēdināšanas izmaksu segšana, t.sk. segtas izmaksas nometnes norises vietas nomai – 3500 eiro, dalībnieku ēdināšanai – 3500 eiro.
			26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	0	10 000	10 000	Atbalstīta divu Pasaules jauniešu forumu organizēšana 2025. un 2026.gadā, ar finansējumu 10 000 <i>euro</i> vienam forumam. Rīkotāji - Eiropas Latviešu Jauniešu biedrība, dibināta 2020.gadā ar mērķi uzturēt latvisko identitāti un stiprināt pilsonisko līdzdalību. Forumi plānoti 2025. un 2026.gada vasarā, ar 100 dalībniekiem katrā nometnē. Nometnes ilgums trīs dienas. Plānotās izmaksas – telpu īre, transporta īre, kancelejas preces, tehniskais nodrošinājums, foruma vizuālo materiālu izstrāde u.c.
1.2.8.	Diasporas arhīvu saglabāšana un pieejamības nodrošināšana diasporas mītnes zemēs, tostarp – apzināšanai, izpētei, sakārtošanai, digitalizācijai	22.Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	0	15 000	15 000	Diasporas organizāciju un privāti veidoto diasporas arhīvu apzināšana, izpēte un saglabāšana – 15 000 <i>euro</i> – 1500 <i>euro</i> (digitālu rīku attīstīšana arhīvu materiālu uzkrāšanai tālākai izmantošanai), 2000 <i>euro</i> (maksa par vietnes uzturēšanu), 800 <i>euro</i> (ekspertu klātienē un attālinātu konsultāciju apmaksa), 4000 <i>euro</i> (arhīvu materiālu transportēšana un saglabāšanas nodrošināšana), 4 cilv. x 1675 <i>euro</i> = 6700 <i>euro</i> (praktiskā arhivēšanas darba stipendijām un ceļa izdevumiem).
1.2.9.	Atbalsts latviešu diasporas mākslas	22.Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	0	6 000	6 000	Orģināldarbu kolekcijas pieejamība Latvijā – 6 000 <i>euro</i> – 3000 <i>euro</i> (mākslas darbu transportēšana no ASV, Kanādas u.c.

	saglabāšanai un eksponēšanai Latvijā						zemēm uz Latviju), 2 izstādes x 1500 eiro = 3000 <i>euro</i> (atbalsts izstāžu rīkošana dažādās Latvijas vietās).
1.2.10.	Atbalsts diasporas materiālās kultūras un vēstures mantojuma apzināšanai, saglabāšanai, komplektēšanai un komunikēšanai sabiedrībai	22.Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	0	10 000	10 000	Diasporas materiālā un vēstures mantojuma papildināšana un komunikēšanas nodrošināšana ar sabiedrību – 10 000 <i>euro</i> = 833,33 <i>euro</i> x 12 mēn. (krājuma veidošanas darba spējas – ekspedīcijas, izstāžu rīkošana, fondu glabāšana u.tml. – stiprināšana).
1.2.11.	Diasporas mūziķu iedibināti meistarkursi Latvijas un diasporas jauno mūzikas talantu skološanā	22.Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	0	15 000	15 000	Meistarkursi jauno mūzikas talantu skološanā – 15 000 <i>euro</i> , atbalsts 10 dienu pasākuma ar 60 dalībniekiem rīkošanai un norisei t.sk. 4000 <i>euro</i> norises vietas noma, 60 cilv. x 10 dienas x 10 <i>euro</i> = 6000 <i>euro</i> (dalībnieku ēdināšanas izmaksu segšana), 10 cilv. x 300 <i>euro</i> = 3000 <i>euro</i> (lektoru ceļa izdevumi), 2000 <i>euro</i> (izdevumi materiālajam un tehniskajam nodrošinājumam, administratīvās izmaksas, u.c. izmaksas).
2. rīcības virziens							
2.1.2.	Nodrošināt Diasporas konsultatīvās padomes darbību	11.Ārlietu ministrija	97.00.00 "Nozaru vadība un politikas plānošana"	0	2 700	2 700	Nodrošināta Diasporas konsultatīvās padomes darbība, video tiešraižu tehniskais nodrošinājums atbilstoši pakalpojuma sniedzēja izcenojumam.
2.2.2.	Atbalstīt sadarbības projektus ar diasporu, diasporas ieguldījuma Latvijā veicināšanai, t.sk. vēstniecību sadarbībai ar diasporu	11.Ārlietu ministrija	97.00.00 "Nozaru vadība un politikas plānošana"	0	50 000	50 000	Atbalstīti papildus 30 diasporas organizāciju projekti. Vienam projektam vidēji piešķirot 1 666 <i>euro</i> .

2.2.3.	Atbalsta sniegšana diasporas organizāciju darbībai	22.Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	0	250 000	250 000	Konkursa kārtībā sniegt atbalstu vismaz 10 diasporas organizāciju darbības stiprināšanai un biedru piesaistes projektiem – 250 000 <i>euro</i> = 25 000 <i>euro</i> vienam projektam x 10 projekti (atbalsts telpu nomai un komunālo izmaksu segšanai, organizācijas darbības spējas – administrēšana, pasākumu un norīšu rīkošana un nodrošināšana – stiprināšanai, dalībnieku un ekspertu transporta izdevumu segšana u.c. izmaksu segšanai).
2.2.4.	Starptautiskajās organizācijās strādājošo Latvijas profesionāļu foruma nodrošināšana	11.Ārlietu ministrija	97.00.00 "Nozaru vadība un politikas plānošana"	0	15 000	15 000	Starptautiskajās organizācijās strādājošo Latvijas profesionāļu foruma nodrošināšana vienu reizi gadā: Ēdināšanas izmaksas 5 000 <i>euro</i> . Telpu īre 4 000 <i>euro</i> . Transporta izdevumi 2 500 <i>euro</i> . Kancelejas preces 500 <i>euro</i> . Tehniskais nodrošinājums 2000 <i>euro</i> .
2.3.1.	Atbalsta nodrošināšana diasporas medijiem diasporas organizāciju mediju kapacitātes stiprināšanai, regulārai un periodiskai diasporai nozīmīgas informācijas publicēšanai diasporas medijos	22.Kultūras ministrija	26.02.00 "Diasporas pasākumu īstenošana"	0	150 000	150 000	Atbalsts vismaz 3 diasporas medijiem – 150 000 <i>euro</i> = 50 000 <i>euro</i> x 3 projekti Latvijas diasporai nozīmīga satura veidošanai un medija ilgtspējas nodrošināšanai (atlīdzība žurnālistiem, interneta resursu nodrošināšana, administrēšana u.c. izdevumi).
4. rīcības virziens							
4.2.2.	Reģionālie atbalsta pasākumi pašvaldībām remigrācijai	21.Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	31.00.00 "Atbalsts plānošanas reģioniem"		430 000	430 000	Aprēķins veidots balstoties uz pašvaldību skaitu (43 pašvaldības, indikatīvi pieejamā summa pašvaldībai 10 000 <i>euro</i> gadā, kopā gadā 430 000 <i>euro</i>). Finansējuma pārdale veicama plānošanas reģioniem organizējot konkursus pašvaldībām, attiecīgi 10 000

							euro pašvaldībai ir indikatīvais finansējums.
4.2.4.	Atbalsts profesionālās kvalifikācijas atzīšanas izmaksu segšanai diasporas pārstāvjiem ar ārvalstīs iegūtu medicīnisko izglītību. Sniegt atbalstu izmaksu segšanai diasporas pārstāvjiem ar ārvalstīs iegūtu medicīnisko un farmaceitisko izglītību, kuri vēlas pārcelties uz Latviju un turpināt savu profesionālo darbu Latvijas veselības aprūpes sistēmā.	29. Veselības ministrija	97.00.00 "Nozaru vadība un politikas plānošana"	0	22 230	22 230	Ikgadēji plānotās izmaksas pēc pozīcijām 3 personām: Kvalifikācija atzīta pēc speciālās sistēmas (bez pārbaudījuma kārtošanas) 240 <i>euro</i> x 3 kopā 720 <i>euro</i> . Adaptācijas periods 240 EUR. Ārsts 2010 <i>euro</i> x 3 kopā 6030 <i>euro</i> . Zobārsts 3680 <i>euro</i> x 3 kopā 11 040 <i>euro</i> . Piemērota kvalifikācijas atbilstības pārbaude specialitātē 840 <i>euro</i> x 3 kopā 2 520 <i>euro</i> . Piemērojot vispārējo atzīšanu 240 <i>euro</i> x 3 kopā 720 <i>euro</i> . 1 māsa, 1 māsu palīgs, 2 zobārsta asistenti x 4 kopā 960 <i>euro</i> .
4.2.5.	Sniegt atbalstu Latvijas pedagogiem un skolu administrācijai remigrējušo skolēnu iekļaušanai Latvijas izglītības sistēmā	15. Izglītības un zinātnes ministrija	04.00.00 "Valsts valodas politika un pārvalde"	0	14 000	14 000	1) Organizēta ikgadēja domnīca vismaz 80 dalībniekiem atbalsta instrumentu izstrādei remigrējušo skolēnu iekļaušanai Latvijas izglītības sistēmā (6000 <i>euro</i> gadā) pakalpojuma līgums par pasākuma organizēšanu, telpu īri, tiešraides translācijas nodrošināšanu). 2) Nodrošināta metodisko atbalsta materiālu izstrāde un pieejamība remigrējušo skolēnu pedagogiem un/vai vecākiem (8000 <i>euro</i> gadā) – 2 x 4000 <i>euro</i> atlīdzība autoriem, redaktoriem, korektoriem, māksliniekiem, maketētājiem, digitalizācijas pakalpojumi, tipogrāfijas izdevumi.

Ārlietu ministrs

(paraksts**)

A. K. Kariņš

** Dokuments ir parakstīts ar TAP portāla elektroniskās parakstīšanas rīku